

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 11 JULI 1915.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING

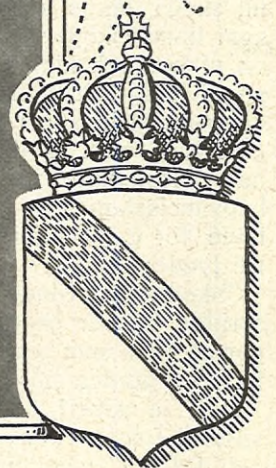
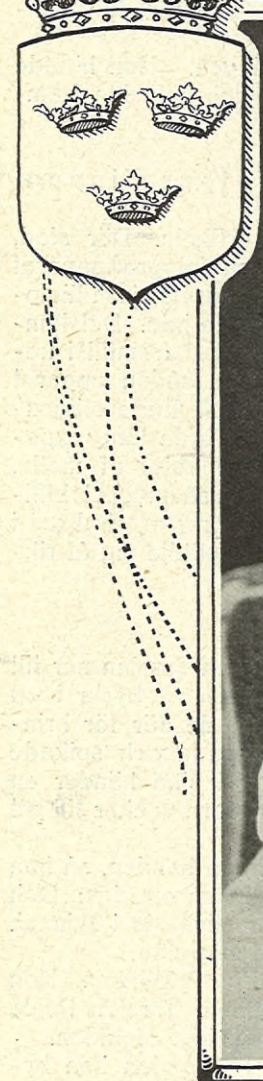
GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELIN WÄGNER.

Ett Karlsruhe-minne.

OFVANSTÄENDE VACKRA bild är tagen på slottet i Karlsruhe vid tiden för det franska luftbombardemanget af Badens hufvudstad, hvarvid såväl den svenska drottningen som prins Lennart med nöd undgingo att träffas af bombkrevaden. Drottning Victoria är alltså nu mer än eljes kvinnan för dagen i vårt land, något som också framgick af de hjärtliga hyllningar, hvarmed hon efter sin Tysklandsvistelse möttes, då hon beträdde svensk jord. Hon är också kvinnan för dagen i den mening, att hennes handlingar just nu utsatts

för en kritik, om hvars rättvisa meningarna måste vara delade. Däremot finnes väl intet redligt svenskt hjärta, som undgått att klappa af harm inför de insinuationer, som riktats mot landsmodern från ett håll, där höfviskhet sedan gammalt är ett okänt begrepp. — Jämte drottningen upplager grupp-bilden prins Lennarts sympatiska gossedrag samt drottningens moder, storherliginnan Luise. I ovalen: slottet i Karlsruhe. Den stora bilden har utgått från Hofatelier Gebrüder Hirsch, den lilla från Berlins Ill. Gesellschaft. ☺ ☺ ☺

Sommardagar. Af Carl Svenson-Graner.

NÄR TORSTEN BORG KOM hem på landet till sommarferien, då var det så mycket första tiden, som förslörde sinnet, att han inte hann med att ha fråkigt. Det var hela det gröna, friska landet, som nu räckte all sin härlighet åt honom. Glömdt var hela det frista stadslifvet, hela den långa vårterminen med dess knogiga läxor, dess hemska prof af olika slag, lärarnas hot om dåliga betyg, den högtidliga examensförrättningen med allvarliga vittnen och ängsliga mödrar och slulligen demissionens fasaväckande sceneri af lärarkollegiet i frackprydd procession, biskopen med guldkors och högtidliga förmaningar samt slulligen lärjungarnas afskiljande i får och getter: skinande, belåtna premiémottagare och ohjälpliga kvarsittare.

Men nu var allt det förfärliga öfver och första tiden kunde Torsten ej annat än ohejdadt hänge sig åt det fria, obundna lifvet: skogspromenader och fotvandringar, bad och båtfärder på ån, fiske och annat mera. Men så småningom blef allt detta gammalt, och en dag kom den första gäspningen. Lifvet flöt fram för likt och enahanda. Något måste göras. Det var säkert.

Det var i denna sorgliga belägenhet, som hans syster Hilda anförtrodde sig åt honom i allra största hemlighet. De voro goda bus-sar Torsten och Hilda, ehuru deras lynnen voro rätt olika. Hilda var yr, djärf och tilltagsen som en gosse. Torsten mera lyst och försiktig. När därför Hilda en dag kom till Torsten och berättade, att nu hade hon något extra att föreslå, så förstod han, att det också var något mycket extra.

Torsten darrade till en smula, ty hvem vet, hvad det kunde gälla. Kanske var det den rymning Hilda en gång i ett utbrott af fräsande lynne föreslagit honom: en rymning till skogs, långa, ödsliga dagmarscher genom blomlaskog, sofva i risgrottor och lefva af bär och nötter. Eller kunde det vara något ännu mer spännande? Hilda hade en gång invigt honom i att hon ämnade skriva en roman, som skulle heta "Rex och Regina". Hon hade till och med visat honom begynnelsekapitlet, och dess första rader hade för evigt inristat sig i Torstens minne. De lydde:

"Skolbarnen vände just om aftonen hem i spridda flockar genom den lilla byn, då ett par af dem, som gingo sist, hörde höga röster från gården bakom Gröna huset."

Det är säkert, att denna inledning länge spelat i Torstens fantasi. Först namnen "Rex och Regina", som buro en främmad, hemlighetsfull doft. Och sedan dessa röster. Hvad kunde de betyda? Hvilka var det som talade, och hvarför talade de så högt? Säkert försiggick det något märkligt på gården till Gröna huset. Men hvad — det hade Torsten aldrig fått veta, ty Hilda hade inte låtit honom läsa stort mer.

Då nu Hilda tycktes ha något så särskildt att meddela honom: hvem vet, kanske det gällde romanen? Tänk, om hon ville stiga ned från sin höga tron och göra Torsten till medarbetare. Hilda var femton år. Torsten bara tolf. Men Torsten hade varit i stan i skolan och fått läsa mängder af indianböcker. Nog skulle de kunna samarbeta. Han kunde ju ta till fantasiens prärier och och fylla dem myllrande fulla med rödskinn, med tapp-ra nybyggare, brinnande farmer och vilda svindlande ridter. Och han hade läst sin J. O. Åberg också. Nog kunde han, om bara

Hilda ville be. Men be, det måste hon. Ty han kände sig litet förfördelad af systemen.

Han hade en dag fått en liten bok med hvita blad uppe hos bokbindaren, som gjort den af restpapper. Det var just i det taget, som Hilda anförtrott honom om sin roman. Där satt nu Torsten i en berså — och den lilla boken lockade med alla sina hvita, oskrifna blad. Inte kunde han rå för, att han måste skriva.

Blyertspennan kom fram, och det blef följande historia: en rik, grym bondefader, en ädel dotter, en fattig, god soldatpojke. Kärleken vaknar mellan den fattige pojken och den rika bonddottern. Den grymma fadern skiljer de älskande åt. Tårar, afgrunder af kval. Snapphanekrig. Den rika gården brinner. Far och dotter föras bort. Den fattige soldatpojken ställer sig i spetsen för en trupp af redliga, tapp-ra, svenska krigare, som uppsöka snapphanarna i deras håla, ringar in dem och tar dem till fånga just då de hålla på att skjuta brinnande pilar genom den rike, nu litet slaknade bondefadern. Stor sluttablå i bengalisk belysning med de återförenade älskande och den ångrande, väl-signande fadern.

Där fantasien och J. O. Åberg trutit för Torsten hade han lagt till en del blyertsteckningar. Ty rita "gubbar", det var det roligaste han visste.

Denna bok hade emellertid Hilda råkat få fatt på, och hon hade i slutet klottrat in sin rätt beska kritik. Torsten hade hittat boken, läst kritiken och blivit blodröd af blygsel öfver att någon hade fått syn på hans berättelse.

II.

Nu kom emellertid Hilda bort till Torsten, där han hängde öfver en bok på sitt älskingsställe i den stora trädgården, en liten igenvuxen syrenberså.

— Du Torsten, du må tro jag har hittat på något. Du kan aldrig gissa.

Hon såg på Torsten, som hade ett litet skrämmt och undrande ansiktsuttryck. Hvad i all världen kunde det vara, systemen hittat på, efter hon hade ett sådant hemlighetsfullt ut-seende.

Nej, han kunde inte gissa!

— Nej, om du så undrar till i morgon dag, så kan du inte komma på det, sade hon. Det är något alldeles förfärligt, rysligt stiltigt.

— Vi skall väl inte ... Torsten fick ej fram orden.

— Hvad skall vi inte?

— Rymma ...

— Rymma? Hilda såg undrande ut.

— Ja, som du föreslog en gång, då du fick uppsträckning för du klättrade upp i lönnen och ref sönder klänningen. Rymma till skogs, bo i risgrotta och lefva af bär och nötter.

— Asch, kom det från Hilda. Det var ju bara skoj. Nej, något mycket, mycket stiltigt.

— Det är väl aldrig romanen?

— Hvad för en då?

— "Rex och Regina."

Hilda skraftade öfverlägset.

— Asch, sade hon. Den bryr jag mig inte alls om nu. Det här är något annat, väldigt stiltigt.

Och hon tillade med betoning på hvarje ord, som för att påvisa, hur viktigt hennes förtroende var.

— Och du, Torsten, skall få hjälpa mig med den saken.

Hon böjde sig ned mot Torsten och hvi-skade:

— Vi — ska — göra — en — foto-grafiapparat!

Det var något oerhördt. Men i byn bodde en fotograf och Torsten hade ett par gånger varit hos honom. Det var en gammal hvit gubbe och Torsten hade med skräckblandad vördnad sett hans apparater. Alltid hade han tyckt, att det skulle vara något vidunderligt spännande att äga en kamera, gå ut och genom linsen stoppa in en bit natur, hvilken man behagade, och så göra fotografier. Men han hade alltid känt oerhörda afstånd mellan sin önskan och dess förverkligande. Han visste, att objektivet var ett dyrt ting. Och så kommer nu Hilda och säger utan vidare, att de skulle göra en fotografiapparat.

— Du ser ut, som om du inte tror det går, sade Hilda öfverlägset. Se här!

Hon tog fram en gammal skrynklig tidning, som hon hade innanför blusen.

Det var ett nummer af "Illustrerade Familjejournalen Svea."

Hilda bläddrade i tidningen. Hon hittade stället, vek om tidningen och höll den fram för Torsten.

Där stod att läsa:

"Hur man gör en fotografiapparat utan objektiv."

Torsten läste igenom artikeln. Där stod, att man kunde göra sig en fotografiapparat af en vanlig låda med förslagsvis vissa lämpliga mått. Objektiv behöfdes inte. Det kunde ersättas genom ett fint hål framtill i kameran. Man kunde med en sådan apparat ta riktigt bra bilder, stod det. Enda olägenheten var den, att plåten kräfde lång exponering, hvilket inskränkte valet af motiv. Men så var denna kamera så mycket billigare. Man kunde alltid försöka, stod det i artikeln. Man skulle kunna glädja sig åt riktigt goda resultat.

III.

Nästa dag gingo Hilda och Torsten ner till snickareboden, som var inrymd borta i ett skjul. Hela dagen gnodde de där för brinnande lifvet, hyflade, sågade och spikade och om aftonen höllo de i sina händer en grof låda, som inte var vidare vacker till att se på.

Hilda hade sågat sig i ena handen, så hon hade ett förband af näsduken om den. Och Torsten hade fått en stor slicka in i skinnet. Båda voro inpyrda med sågspån.

Hilda hoppade upp på hyvelbänken. Hon höll den lilla lådan i handen. Torsten följde intresserad hennes granskning af lådan.

Men Hilda mörknade till, medan hon betraktade sina händers verk.

Hon dinglade med benen, vägde funder-samt den grofva lådan i handen. Så såg hon på Torsten — och kastade lådan, hela deras ihärdiga arbete, långt ifrån sig, bort i ett mörkt hörn.

— Asch, sade hon.

— Men hvarför gör du så? undrade Torsten. Vi skall väl sätta dit hålet framtill — och så är kameran fördig.

— Du och din kamera, sade Hilda i misslynt ton. Förstår du inte, att det vi gjort, är odugligt.

Torsten hade under tiden gått och letat fram kameran ur det mörka hörn, dit systemen kastat den.

— Ser du inte här, undervisade Hilda. Här är stora springor vid locket. Och det får inte tränga in ett uns med ljus.

— Och så går det väl an med det, tillade hon. Men den är ju så rent erbarmeligt ful.

Inte kan vi komma dinkande med ett sådant här åbåke och säga: det här är en fotografiapparat. Jag skulle just vilja se, hvad pojkar och flickorna skulle säga då. De skulle få sig ett riktigt godt skratt.

Torsten stod och höll trälådan framför henne.

Hilda vaggade med benen. I ett nu gaf hon lådan en spark, så den for bort i mörkret igen.

— Där kan den ligga, sade hon.

Hilda sjönk ihop på hyfvelbänken. Hon funderade. Det var inte värdt störa henne nu, det visste Torsten.

Han gick ut.

Trädgården låg grön och drömmande stilla framför honom.

I hörnet af skjulet stod ett hvitt, väldigt snår af hundkäx.

Torsten lutade sig öfver det. En doft af krydda slog emot honom. Han såg på blommorna. Det var de allra vanligaste. Fullt af dem växte det öfverallt. Men nu i aftonstillheten, denna tveksamhetens stund, då han inte visste, hvad han skulle ta sig för, så syntes det honom, som om han aldrig sett dessa blommor förr, som om det vore något högt och mystiskt med dem, en stjärnig uppenbarelse, som väckte genklang och eko i dolda världar djupt inne i hans väsen.

Det stora hvita ståndet af hundkäx vaggade sakta.

I detsamma kom Hilda ut ur snickareboden.

— Hvad står du och ser på? frågade hon.

— Jag ser på hundkäxen.

— Asch, det var då också något, sade Hilda. Kom med nu, skall jag säga dig något!

De gingo till köksuppgången och satte sig på trappan.

Hilda såg Torsten in i ansiktet.

— I morgon går du till Skogsberga, sade hon.

— Jag?

— Ja du.

Det var ett hårdt, beslutsamt drag i Hildas ansikte.

— Du går till snickar Palmgren. Du kan gå öfver skogen. Hos honom beställer du en låda af bra trä. Den skall göras snygg och poleras. Framtill göres en cirkelrund öppning af en femörings storlek. Däröfver skall mässingsbiten med det lilla hålet sitta. Och så skall det vara ett lock baktill för att sätta in plåten. Men du förstår: inte ett ord till snickarn, om hvad det skall vara till. Hemligt, förstår du. Det vore just skönt, om snickarn skulle gå och föra ut det i hela byn, att vi skall göra en fotografiapparat.

— Men, sade Torsten dröjande. Hvar ska vi ta pengarna?

— Jag släpper till, sade Hilda. Jag har två kronor i min sparbössa. Jag skall peta ut dem en kväll med en strumpsticka.

Torsten saft och funderade. Så sade han: — Men om du nu släpper till allt, är det inte bäst du själf går till snickarn.

Hilda skrufvade på sig litet. Därpå sade hon med lillgammal filosofifon:

— Mamma säger alltid, att fruntimmer aldrig kan få handverkare att göra en sak, som de vill. Det är bäst, du går. Komme det en flicka, så skulle han inte tro, att det var något allvar med det.

IV.

Nå, äntligen var fotografiapparat färdig. Torsten hade varit och hämtat den hos snickarn, som hade sett illmarigt på honom. Torsten hade lagt två kronor på hyfvelbän-

ken, hvilka Hilda föregående dag med mycken möda skramlat ur sin sparbössa.

— Seså, min unge herre, hade snickarn sagt. Nu har vi således fotografiapparat färdig.

Torsten blef röd som blod i ansiktet. Snickarn hade således gissat ut deras hemlighet. Han tog lådan och skyndade hastigt hemåt.

Men nu återstod det värsta. Man skulle ha en plåt, litet kemikalier och en röd lykta för plåtens framkallning.

Hilda var inte vidare hågad på att gå till fotografen heller och slutligen fick hon Torsten i väg.

Där stod Torsten nere vid dörren. Hur väl mindes han inte den lilla ateljén från ett föregående besök. Den eleganta palmfonden, den stora kameran, ett par björkstaket och så fullt med fotografier på väggarna. Torsten och Hilda hade fotograferats tillsammans, Torsten i blå sjömansdräkt och Hilda i skottsk klänning och sammetsbaret. Den gamle fotografen hade noga placerat dem i en viss ställning. Och högtidligt hade han förklarad:

— Stilla nu! Alldeles stilla! Fullkomligt stilla!

Där stod nu Torsten och den gamle fotografen spände ögonen i honom. Det syntes Torsten i detta ögonblick som det omöjligaste på jorden att be få köpa en fotografiplåt.

— Nå, hvad är det nu min unge herre vill? hade fotografen frågat.

— Jag skulle...

Paus.

— Nå, hvad är det den unge herrn skulle? Kanske ha en liten plåt igen? Men då får min unge herre gå hem och snygga till sig.

— Nej, jag skulle be att... att... få köpa... en fotografiplåt.

Se så, nu var det ändå sagt.

Fotografen hade spändt i Torsten ett djupt utransakande öga.

— En fotografiplåt, se så, sade han. Och förs jag fråga, hvad min unge herre skall ha den till?

— Jag skall bara ha den, sade Torsten.

— Till robygge, kan jag tro, hånade fotografen. Det är mycket för dyra robyggen, skall jag säga herrn.

— Vi har skaffat oss en fotografiapparat, sade Torsten djärf.

— Nå så, sade fotografen. Och skall börja fotografera. Och kanske konkurrera med mig. Det får jag säga. Men inte blir min herre hjälpt med bara en plåt. Det skall kemikalier till och albuminpapper och kartong. Törs jag fråga om min unge herre har någon röd lykta?

— Nej, sade Torsten, vi har bara källarlyktan. Men vi tänkte sätta rödt silkespapper ikring den.

— Mycket bra, sade fotografen. Mycket bra. Jag får säga, att jag är högiligen nyfiken på den där fotografiapparat, min unge herre. Herrn ska få köpa en plåt och litet kemikalier. Men på ett villkor. Min unge herre skall komma öfverens med mig riktigt säkert, att jag skall få se plåten, när den nu en gång blir färdig.

— Jag vet inte. Jag måste fråga Hilda först.

— Ser man på. Fotografen hånlog. Man skall fråga Hilda. Man är en liten ung herre, som går i storskolan och har mössa med kokard. Men man skall springa och fråga Hilda. Antingen bestämmer vi oss nu för att köpa plåten och visa mig den, när den är

framkallad. Annars blir det rakt inget köp af.

Torsten knep ihop munnen. Det var en brydsam situation.

— Jag skall komma och visa plåten, sade han.

— Rätt så, min unge herre, sade fotografen. Det är bra, när man bara kommer sams. Nu skall det bli både plåt och kemikalier. Och — min unge herre — jag skall sträcka mig så långt, att jag skall låna bort en mörkrumslampa — af rubinrödt glas. Ty jag är mäktigt intresserad af den här fotografiplåten. Och jag vill för min del göra allt, för att den skall bli riktigt lyckad.

V.

Men hur det var hade Hilda ej kunnat titta med den förfärligt spännande hemligheten angående fotografikameran. Hon hade talat om det för två af sina flickbekanta, Blenda och Helga, och så hade Sigfrid Lind fått veta det. Egentligen tyckte inte Torsten om, att Hilda berättat det äfven för Sigfrid, ty det var en viss avvoghet mellan Torsten och Sigfrid. De voro också af så olika lynne. Sigfrid var lika yr, företagsam och tanklös som Torsten var stilla, befänsam och försiktig. Det hände ibland att Hilda helt öfvergaf brodern för Sigfrid. Då kallade hon Torsten för en liten "mamsell" och hon jagade iväg genom den långa lönnallén i trädgården och lekte häst med Sigfrid.

Helga och Blenda, dem odlade Hilda mindre. Helga var dotter till en klädeshandlare och hon var alltid så fin och prydlig som en liten prinsessa. Blenda var lång, spenslig och med ett drömmande uttryck i ansiktet. Hennes tyckte Hilda bättre om. Ty hon hade en sådan vacker talang med att rita och måla, och Hilda hade en gång anförtrott Torsten, att då hon en gång blef författarinna, så skulle Blenda illustrera hennes arbeten.

En afton hade Hilda kallat truppen till hemlig öfverläggning i lilla syrenbersån, som låg afsides i trädgården.

Sedan alla samlats, tog hon ordförandeskapet.

— Som ni vet, sade Hilda, har vi gjort en fotografiapparat. I morgon reser far och mor bort och vi har fått lof göra en utflykt. Då ska vi ha kameran med må ni tro. Hvar ska vi ta vägen?

— Jag tycker vi går till Skifarp, sade Sigfrid genast. Till farbror Johan och Ivan.

Sigfrid skröt alltid med sina farbröder i Skifarp. Det var så fabulöst starka karlar, att alla fasade för dem.

— Men vi skall ju fotografera, sade Torsten. Och inte skall det väl bli dina farbröder.

— Det kan välän duga, inföll Sigfrid hetligt. Ivan han är så stark, så han lyfter en mjölsäck på rak arm.

— Det är bussigt gjordt, afgjorde Hilda. Men det är för långt till Skifarp. Vi hinner inte så långt. Nej, vi går till Skogsberga, det är så nära. Och där finns så många vyer att fotografera.

Förslaget antogs.

Torsten hade svårt att somna den kvällen. Han tyckte, att det var så långt till nästa morgon, ty den följande dagen lofvade ju så mycket nytt och spännande. Bara plåten nu blefve bra, annars fick han minsann skämmas för den gamle fotografen.

VI.

Nästa dag afgick truppen. I spetsen tågade Hilda med kameran i handen. Man upptäckte i sista stund, att fotografiapparat

Låt kemiskt tvätta och präsja. Era kostymer hos oss och Ni blir belåten.

Örgryte Kemiska
Tvått- och Färgeri Aktiefbolag Göteborg

KLIPPAN.
Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kopier- och Tryckpapper samt kartong.
Idans textpapper tillverkas af Klippan.

saknade slutare, och så visste man ingen annan råd än att spika en skinnlapp öfver "objektivet". Lappen var endast fäst i öfre kanten, så man vid exponeringen kunde lyfta upp lappen och låta ljuset verka på fotografiplåten. Denna bar Torsten väl inlagd i en kartong, hvori fotografen lagt in den.

Så tågade man iväg. Och Hilda gick i spelsen. Sånger och lustigheter ljödo. Det var ju sommar. Och det unga blodet kände endast den ljufva glädjen och det friska modet. Ljuset var sommar och sol och blommor och vindens sus i de löfviga träden.

— Hör ska ni få höra, ropade Hilda plötsligt. Nu ska vi leta motiv. Och när en af oss hittar ett, då ropar han: Pax för det! Håll ögonen öppna nu bara!

De vandrade vidare. Barrskogen slöt sig kring dem. Trastarna spelade i träden. Nu glesnade skogen. Därborta på en liten bergknalle låg ett rött soldattorp.

Då stannade Blenda. Hennes stora, drömmande ögon betraktade ofärdigt det lilla torpet. Så sade hon:

— Pax för det!

Alla stannade.

— Det här är mitt motiv, sade Blenda. Ser ni den lilla röda stugan med skogen bakom. Det är vackert. Se, den lilla björken, som står på kullen vid slugknuten. Och den feta kon, som betar i gräset i hagen. En liten sluga, en björk, en ko, som går i bete — och så skogen bakom. Det är mitt motiv.

— Där bor ju bara korpral Strid i stugan, sade Helga högljudt. Det är en sån snusig gubbe. Inte är det något att ha ett kort af hans sluga.

Hon skrallade.

— Nej, sade Sigfrid. Och så en ko. Inte är det något att fotografera en gammal ko.

Blenda såg vädjande på Hilda, som kisade på motivet.

— Det är inte alls illa, sade Hilda, men vi har inte fått in plåten i kameran än. Jag vet en bra källare i Ågården i Skogsberga. Dit måste vi först.

Så nådde de byn. Inne i Ågården fingo de tillstånd att använda sig af källaren och dit tågade de. Dörrar stängdes och det blef alldeles svart.

— Nu öppnar jag locket, sade Hilda. Torsten, tag du upp plåten!

Det blef alldeles tyst i den unga skaran. Ögonblicken voro fulla af spänning.

— Men Gud, hvad här är mörkt, hviskade Helga. Här finnes väl inte råttor.

— Äsch, sade Hilda, och till Torsten:

— Har du inte plåten uppe än?

— Jag har locket af, kom det från pojken. Vänta nu. Det är så mycket papper om plåten.

I samma ögonblick hördes en dof duns inne i källaren och ett förskräckligt prassel bland papper.

— En råtta, en råtta, ropade Helga förfärad, fick fatt i låset, öppnade dörren och rusade ut, följd af Blenda och Sigfrid. Hilda följde långsamt efter och sist kom Torsten, som i hast slöt locket öfver kartongen med fotografiplåten.

— Så rädda ni är, förklarade Hilda. Det var välan ingenting. Är man rädd, blir det aldrig någonting af.

— Jag går aldrig i mitt lif in i källaren mer, försäkrade Helga.

Då hittade Sigfrid på något, som han fann riktigt styft. Alldeles bredvid källaren låg en drängsluga. Dörren stod öppen in till förstugan, som ej hade något fönster. Här gick

man in, stängde till dörren — och vips hade man ju ett mörkrum.

Men dörren var öfåt och en grå halfdager upplyste förstugan.

— Här är inte mörkt nog, sade Torsten.

— Mörkt, kom det från Sigfrid, är här inte mörkt nog. Det vet väl jag. Förresten kan flickorna hålla för kjolarna och jag mössan, då du tar fram plåten. Skynda dig nu!

Hilda såg sig omkring.

— Ja, det vill säga, riktigt mörkt är det ju inte. Men som Sigfrid säger, vi kan hålla för med kjolarna, så går det nog.

Torsten måste ge vika.

Det var som scenen i Andersens saga med hofdamer, som skymde för med kjolarna, då prins och prinsessan skulle kyssas. Det var förstas skillnad, ty här gällde det för Torsten, att snabbt förpassa fotografiplåten ur kartongen och in i kameran. Men spänningen, intresset, de voro ej mindre.

Hilda höll kameran med det lilla locket på spänn för att fort kunna sluta till det, då plåten glidit ned inom sina falsar. Torsten började lossa på papperet om plåten. Helga och Blenda lyfte sina kjolar så fätt in till Torsten, som de förmådde och Sigfrid stod färdig med mössan.

Nu...

Ett ögonblick skyntade de i Torstens hand den bländande plåten, så försvann den i kamerans mörka djup och Hilda slog till locket, häftigt, som om det varit en frihetslysten fågel, det gällde att stänga väl till för, så han inte flög sin kos.

Just när de kommo ut ur förstugan kom en hvitklädd ryttare sprängande på en svart, grann häst genom gatan till gården.

— Pax, pax, skrek Hilda högljudt. Det är mitt motiv.

Men i detsamma var hästen förbi.

— Motivet sprang sin väg, sade Sigfrid. Så får vi söka nytt.

— Vi går ned till ån, föreslog Hilda. Där hittar vi andra.

Man gick förbi det nybyggda och nymålade skolhuset.

— Jag paxar för det huset, sade Helga. För det ser så ordentligt ut. Det är alldeles, som om det hade en ny klänning på.

Nej, skolhuset, det var man ej alls ense om. Här låg kyrkan uppe på en kulle. En röd klockstapel stod bredvid den hvita, gamla byggnaden. Nedanför rann ån och en vid utsikt öppnade sig med skog, berg och ås.

— Jag paxar för kyrkan, sade Torsten.

— Det är kanske inte så dumt, tyckte Hilda och såg på kamraterna.

— Nej, för all del, afgjorde Sigfrid. Hvad skall man ha en kyrka på ett kort för? Och så en kyrka om hvordan. Om det åtminstone var söndag, så man visste, att det var en präst därinne. Men en tom, gammal ful kyrka! Nej, för all del!

Hilda gaf vika för Sigfrids auktoritet. Hon gick med kameran i famnen och höll krampaktigt fast den svarta skinnlappen öfver objektivet för att inte ljuset skulle lista sig in.

Så gick man ned till ån.

Hon slingrade sig fram mellan ranka träd, blixtrade som silfver i solen, speglade blå himmel och hvita, låta moln, smög sig in mot strandens gröna buskager, som dopade sina grenar i hennes svala flöde.

— Se, ropade Sigfrid, där kommer en båt!

Man rusade ned till åstranden. Det var prästgårdens hvita båt och två af de unga prästgårdsfröknarna sutto i den. Långsamt nalkades båten. Man hörde det jämna taget med åror.

— Jag vet, ropade Sigfrid, pax för det här motivet. Han visade ned på ån och båten, som gled fram på de blå vågorna.

— Bravo, ropade Hilda förtjust.

— Bravo, kom det från Blenda.

— Jag tycker bara, den ena har en sådan ful hatt, sade Helga.

Båten nalkades.

— Vi kan inte ta det motivet helt enkelt, sade Torsten.

— Nej, hör på den, kom det från Sigfrid. Han är för rolig med sitt "helt enkelt". Hvarför då, om vi får fråga?

— Jag har läst i "Svea", där den här kameran stod beskrifven. Det stod så här, att då den här kameran bara har ett litet, litet hål till objektiv, så kräfs det desto längre tid för exponeringen. En hel minut. Då kan man ju inte ta föremål, som röra sig som båten. Man kan bara ta på "tid", stod det i "Svea", och inte på "ögonblick".

Sigfrid gapade. Han förstod, att det måste ligga något bakom Torstens resonemang, men han ville inte ge sig.

— Det blir väl bara stilt på kortet med en båt, som rör sig. Fort upp med kameran på den här stubben. Nu kommer båten!

Hilda var full af ifver och ville inte alls höra på Torstens föreställningar. Han måste ge sig.

— Men du förstår väl, sade Torsten.

— Jag förstår nog, kom det från Hilda. Det här är ju roligt.

Båten var nu midfjör kameran.

— Exponera, skrek Sigfrid myndigt, medan de två flickorna i båten bestörta sågo på. Hilda lyfte med darrande fingrar den svarta skinnlappen.

— Jag tar tiden, jag har klocka, skrek Sigfrid. En minut.

På denna minut hände mycket nog för en fotografiplåt.

Prästgårdsflickorna rodde af och an med båten.

Den ena frågade: — Hvad har ni där?

— En fotografiapparat.

— Hvad gör ni med den?

— Vi fotograferar.

— Hvad då?

— Fröknarna.

— Äh, sade hon — och höll händerna för ansiktet och skrallade.

— En half minut har gått, förklarade Sigfrid.

Den andra flickan i båten sade: — Aldrig har jag sett en sån fotografiapparat.

— Det är en ny, alldeles modern sort, förklarade Hilda viktigt.

Nu fastnade båten på en sten. Rodderskan reste sig och tog åran loss.

— Men rör då inte på er så förskräckligt, ropade Sigfrid. Vi tar ju på tid.

Nu kom båten loss. Flickan satte sig igen. Båten gled förbi.

— En minut, afgjorde Sigfrid. Fort för med slutaren!

Hilda fällde skinnlappen, tog kameran i famnen och började springa uppåt vägen.

— Fort hem nu, ropade hon. Nu ska vi framkalla.

Hela truppen efter. Sist Torsten, tyst och förargad. Han såg redan för sig den gamle fotografen och hörde hans hänfulla anmärkningar.

Flickorna i båten sågo med häpnad efter den bortilande skaran. Den ena sade:

— Det måste bli ett skönt fotografi!

VII.

Hilda och Torsten gingo ned i en källare, som de ställt i ordning till mörkrum. Helga

Pröfva Tuppens Zephyr
och Ni köper ingen annan.

Ni är viss på att få det bästa då Ni köper
CEREBOS SALT

EFTER SJÖSTRIDEN VID GOTLAND

och Blenda och Sigfrid väntade utanför. Om en stund kommo de upp ur källaren och Hilda höll den fuktiga plåten i handen.

Kamraterna stormade fram. Hilda höll plåten mot ljuset:

— Jag ser inget, sade Sigfrid.

— Inte jag heller, skrattade Helga.

Men Blenda, som ville visa sig vänlig, sade:

— Det är något mörkt midt i plåten. Det är nog båten.

Hilda kände sig uppmuntrad.

— Ja, sade hon, det är nog i alla fall båten.

Nu såg Sigfrid längre bort på gatan ett par kamrater.

— Adjö med er, sade han och skyndade sin väg. Skaffa er en bättre fotografiapparat till nästa gång, om ni ska få mej med att fotografera.

Äfven Helga och Blenda togo farväl.

— Jag måste hem och tala om det för mamma, sade Helga skrattande.

Kvar stodo endast Hilda och Torsten. De stodo aldeles tysta. Till slut pröfvade Hilda att se på brodern, men han var obeveklig. Hon stod och höll plåten i handen.

— Gif hit plåten, sade Torsten.

Hilda räckte honom den.

— Hvart tar du vägen? frågade hon.

— Jag skall gå upp till fotografen och visa den, sade Torsten med en min som en hjälte, hvilken går mot kanoner.

— Skall det behövas? försökte Hilda.

— Han tog ju mitt löffe.

Torsten gick.

— Jaså, min unge herre, sade fotografen, man kommer med plåten. Nå låt oss se. Hvad är det ni fotograferat?

— Var så god och se, sade Torsten.

Fotografen tog plåten, såg ett ögonblick på den, skrattade och sade:

— Nå, men, hvad föreställer det då, min unge herre?

Torsten trotsnade till. — Det syns väl, sade han. En å, en båt och två flickor, som ror.

— Jo, jag tackar, min unge herre. Hvar ser han allt detta?

— Det här mörka, sade Torsten och pekade på plåten, nog skall det vara båten.

Fotografen skrattade sitt mest förargliga skratt. — Man har fantasi, min unge herre. Borde skriva berättelseböcker.

— Det gör jag också, kom det hårdt och dödsföraktande från Torsten.

Fotografen gaf Torsten en hastig blick.

— Jaså, sade han. Jag får gratulera. Hop-
pas på bättre resultat än af fotograferingen.

Så bugade Torsten och gick.

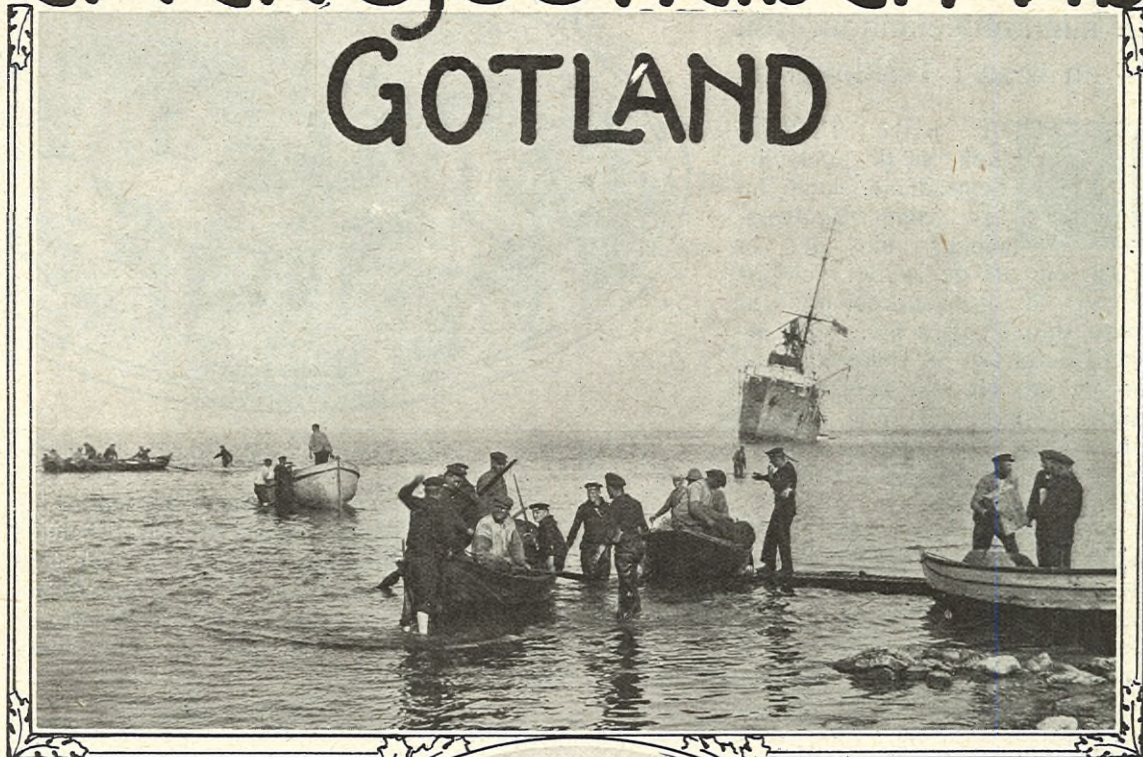
Långsamt styrde han kosan hemåt. Han hoppade öfver staketet vid snickarboden. Dagen lutade mot kväll. Det var så underligt stilla, stilla och tyst, som om han varit ensam i hela världen. Ett par kopparmoln stodo i väster och ett förunderligt halfljus svepte allt i en hemlighetsfull dager.

Gräset stod högt här och Torsten vadade genom det. Ibland lutade han sig ned och rörde vid blommorna i gräset.

Nu stod han vid hörnet af boden, där det väldiga, hvita snåret af hundkåx växte.

Han strök öfver dess tusen och åter tusen stjärnor.

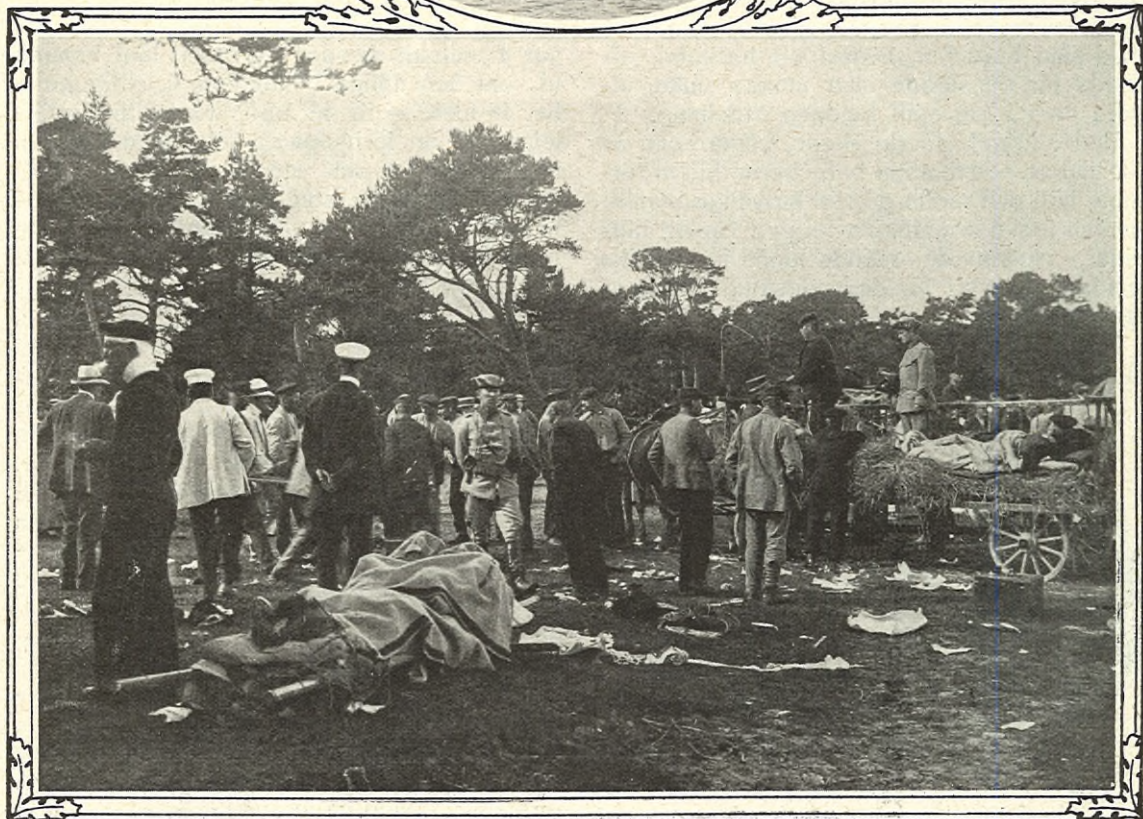
Blommorna, han älskade dem. De försänkte honom som i slummer och dröm. Blommorna, hvad voro de? Och när han nu stod vid det hvita blomsnåret, tyckte han sig ana, att de voro fjärran uppenbarelser, speglingen af en skön, förborgad värld, svala stjärnestänk från den innersta kristallhimlen, fallna till jorden för att väcka genklang i dolda världar djupt i människornas väsen.

PÅ GOTLANDS östkust fick man helt plötsligt den föregående veckan en verklig kännning af världskriget genom tyska minfartyget Albatross strid med fyra ryska kryssare, en strid, som slutade med att Albatross under sin flykt undan den flerdubbelstarkare fienden rände på grund vid Ostergarns udde på Gotlands östkust efter att fartyget och dess bemanning blifvit fruktansvärdt illa tilltygade af det ryska granatregnet. Kustbefolkningen och från Visby eftertelefonerade lä-

kare och sjuksköterskor finga en maktpåliggande syssla med att taga hand om sårade och döda, bland hvilka senare äfven befanns Albatross' läkare. — Af våra tre här återgifna bilder från den blodiga krigshändelsen framställer den öfre tyska sjöman, som med tillhjälp af kustbefolkningen bärga gods från Albatross, den mellersta det på refvet stående fartyget, medan den undre bilden visar sårade tyskar, som färdas till den provisoriske sjukstugan i Roma.

KRIGSFÅNGLÄGER I EN TYSK UNIVERSITETSSTAD

Ur mina anteckningar från
— en resa i Tyskland. —

DET KAN TYCKAS som om de gamla lärdomssätena skulle ha bra små förutsättningar, när det är fråga om att ge krafter och intresse åt krigsanordningar af hvad slag de vara må. Men äfven i detta fall ha tyskarna visat, att de äro ett folk, som när det gäller fosterlandets öde, kan gå öfver alla utstakade rågångar och härunder bringa huru stora offer som helst.

Lika naturligt som det har varit för Tysklands docenter och professorer att ställa sig i de kämpande soldaternas led, lika själfallet har det också varit att de gamla städerna, på hvilkas tysta gator generationer af landets ungdom gått och drömt de fredliga idrotternas storhetsdrömmar, nu öppna sina portar för krigets oroström, och sina lärosalar för sårade krigare.

I Göttingen, där jag under min resa kom att stanna rätt länge, har omgestaltningen varit särdeles genomgripande. Liksom i en stor del af de tyska städerna — äfven universitetsstäderna — har äfven här garnison varit förlagd. Men kasernerna med sina kompanier, ha aldrig gifvit den lärda staden, med dess dominerande universitetsbyggnader och en studentkår med nära tre-tusen medlemmar, någon som helst militär prägel.

Nu återigen ser man uniformer öfverallt hvar man går. Trupper under utbildning marschera genom gatorna. På universitetets kliniker och i andra större lokaler ligga sårade. Och i stadens utkant nedanför det vackra Hainberg med sitt Bismarckthurm har en alldeles ny egendomlig liten stad vuxit upp i en hast. Det är det 10,000 man rymmande krigsfånglägret med sina baracker, hvaraf ett trettio-tal, afsedda för de sårade eller annars sjuka, utgöra en för sig själf belägen afdelning.

Under krigets första skede, innan ännu de för vintern nödvändiga barackerna blifvit färdiga, höll den redan då rätt betydliga kontingenten friska krigsfångar till i ett vanligt fältläger, medan de sårade tagits in på olika sjukhus eller i för dem särskildt iordningställda lokaler.

Litet emellanåt kunde man ute på gatan möta de under bevakning promenerande

Sårade franska krigsfångar i en provisorisk sjuksal i Göttingen.

franska och belgiska officerarne, hvilka inkvarterats i själfva staden, eller de afdelningar soldater bland krigsfångarna, som med militärbefäl gingo från och till olika arbeten, hvarmed de sysselsattes, dels vid lägerbygandet, dels vid en mängd jord- och stenarbeten.

De sårade krigsfångarna däremot var det ej lätt att få se. Men innan jag lämnade Göttingen hade jag dock den turen att få taga del äfven af deras förhållanden. Och — särskildt med tanke på alla de svåra beskyllnin-

utanför patrullerande vaktso-

ludaterna. Att en annan afdelning sårade krigsfångar hade gymnastikhuset vid Bürgerstrasse i Göttingen blifvit i ordningställdt och gjorde nu med sin modärna sjukhusinredning och sina luftiga salar ett synnerligen tillfredsamt intryck.

Alla möbler här voro hvitmålade, och mellan de hvita sängarna, som voro ställda i fyra rader, var ett nattduksbord och en ställning med namn, nummertaflo och hängare för handduken och de blåhvitrandiga sjukhuskläderna, placerade. Och i gången mellan sängarna stodo bord med stolar för dem, som kunde vara uppe.

En del rön under 1871 års krig ha skapat bestämmelsen, att endast manliga vårdare få biträda vid tillsynen och vården af krigsfångar, med undantag af operationssköterskor och kökspersonal. Och här liksom vid andra reservlasarett ombestyttes matlagningen och hvad dit hör af damer från "Vaterländischen Kriegshilfsdienst". I det stora ljusa och skinande rena köket, höll man just på med middagen: en välsmakande köfträtt med gröna ärter. Och det tycks inte alls som om matransonen kunde göra skäl för missnöje, då den är densamma som tyskarnas egna sårade erhålla och utgöres bland annat af en daglig köftranson af 175 gr. per person, under det att vid mer komplicerade fall särskild dietisk mat lagas.

Men det är ej endast i fråga om kosten, som vän och fiende behandlades lika. Så kan, som ett exempel på den hänsynsfullhet man visar, omnämnas ett af de svårare fallen här — en stackars sårad fransman, som, efter att flera dygn ha legat hjälplös på slagfältet, hittades af tyskarna, och nu låg i en af salarna här. Man hade gifvit honom

Vy af Göttingen.

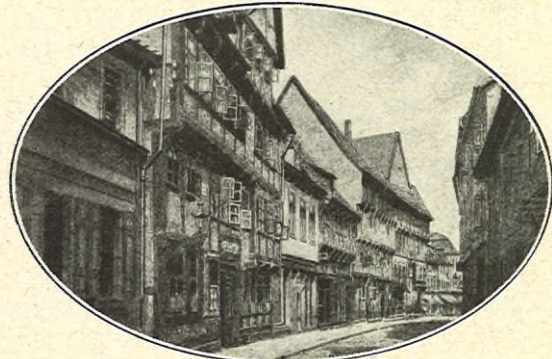
gar Tysklands fiender i pressen låtit komma ut om den dåliga behandling krigsfångarna här få utstå — är det både med tillfredsställelse och en förhoppning att kunna i någon mån motverka och vederlägga dessa omotiverade angrepp, som jag nu vill i all korthet söka skildra de utomordentligt goda intryck jag fick af dessa besök hos de sårade krigsfångarna.

Den afdelning, som jag först tilläts besöka, hade placerats på en af provinsen Hannovers största sinnessvårdanstalter, där ett par af paviljongerna för moraliskt defekta gossar upplåtits åt dem. Allt var i samma utmärkta skick som då de tyska gossarne höllo till här. Och en del af rummen hade nu ordnats till sjuksalar, där de svårare sårade lågo i sina rena, hvita bäddar, under den ömmaste tillsyn af anstaltens läkare och sjukvårdare. I de yttre rummen höllo konvalescenterna och de lättare sårade till under dagen, och sysselsatte sig med att spela kort eller läsa någon af de böcker på modersmålet, som anstaltens läkarfruar lånat dem.

De flesta här voro fransmän och belgare och sågo i allmänhet hyggliga och ganska förnöjda ut. Jag hade äfven tillstånd att tala

Barfusserstrasse med Junkernhaus.

Kurze Strasse.

den lugnaste platsen i ett af salshörnen bakom en stor skärm. Och för att inte behöfva plåga honom med dubbla flyttningar, då sängen bäddades kväll och morgon, så fick han disponera en extra säng, som var ställd bredvid.

De flesta här vårdade fångarna voro fransmän, jämte en del belgare och araber. Och alla voro de i hög grad nöjda med tyskarnas omsorger och den sjukvård som bestods dem samt voro vid godt humör. Men alla dessa anordningar voro emellertid blott afsedda för en kortare tid. Och de vid denna tidpunkt i det närmaste färdiga sjukbarackerna skulle hädanefter hysa alla de sårade krigsfångarna. Fyra af dem voro inrättade speciellt för smittosamma sjukdomar och lågo något afsides med särskild afloppsledning och desinfektionsanordning.

Hvar och en af sjukbarackerna rymmer 20 bäddar med sängkläder af samma slag som i de tyska garnisonerna, och de utmärka sig för samma bekväma, prydliga och hygieniska inredning som alla moderna tyska sjukhus af denna typ. Till hvar barack hör ett rum med badkar och en spis för tillfällig uppvärmning samt två W. C. och ett vakt-rum. Och till detta område hör därjämte en gemensam köksafdelning och en förvaltningsbyggnad.

Hvart hundratal sårade skötes af trenne läkare och i allt hvad som för öfrigt rör sjukvården iakttages den största noggrannhet — någonting som också faller af sig själf för ett folk som tyskarne, hvars grundlighet förbjuder hvarje halfmesyr.

Men det är nog inte blott genom grundlighet och god vilja att göra krigsfångarnas belägenhet så dräglig som möjligt, som alla dessa vackra resultat kunnat nås. Öfverallt där krigsfångläger äro förlagda i Tyskland ha anordningar liknande dessa blifvit vidtagna. Och när man vet att krigsfångarnas antal nu närmar sig en miljon, så förstår man äfven hvad detta vill säga ur såväl kostnads- som organisationssynpunkt. På mig har också hvad jag sett af tyskarnes behandling af sina krigsfångar — sjuka och friska — gjort ett oupplänligt intryck, ty mer än någonsin gör sig här gällande denna allt omfattande och nästan obegripliga organisationsförmåga, som ej vet af några hinder. Man får respekt för den ekonomiska bärkraften. Och det är med glädje man lägger märke till de många drag af humanitet och det vänliga tyska gemytet, som inte ens när det gäller fienderna kan förneka sig.

Franska sårade utanför en af paviljongerna.

Skrattmasken.

Af RICHARD VALLNER.

(Forts.)

FTER NÅGON TID BÖRJADE HAN emellertid få ett och annat ärendet öfver till Nergården, än var det en räfsa eller en spade han ville låna, än en såg eller en yxa han ville ha slipad, än ville han lämna någon lånad sak tillbaka, och hvarje gång lagade han så, att han träffade Lars Nilsson personligen och fick utbyta några ord med honom. Lars Nilssons barn betraktade med en viss rädsla den gamle bonden med det ständiga, besynnerliga leendet, som inte var något riktigt leende, och höllo sig gärna skyggt på afstånd vid hans ankomst, och äfven hustrun, som var litet klen och ömtålig till hälsan, brukade om möjligt draga sig undan och sade till sin man:

— Nu kommer den där otreflige Källgårdsbonden igen, jag tycker du kunde gärna låta bli att umgås med honom, han bara skrämmer barnen med sitt elaka ansikte.

Men Lars Nilsson svarade saktmodigt:

— Äh, det är nog inget ondt med honom, han menar nog inget illa, fast han har ett sådant sätt.

Och på samma godmodiga vis fördrog han alljämt Sven Perssons spefulla skämt och anspelningar och var lika beredvillig att stå honom som de öfriga sockenborna till tjänst med hvad som stod i hans förmåga.

3.

Tredje och fjärde åren efter Lars Nilssons ankomst till socknen blefvo dåliga skördeår, och det blef svårt för honom att omsätta sina lån, men tack vare en sträng sparsamhet och tillvaratagande af familjens alla krafter lyckades han dock lotsa sig genom svårigheterna, och det såg ut, som om Sven Perssons mörka spådom alljämt skulle komma på skam. Men efter ett par medelmåttiga år följde så återigen ett par dåliga, och vid samma tid blef Lars Nilssons hustru, efter att ha gifvit lifvet åt sitt sjunde barn, krasslig, så att hon måste ligga en stor del af dagarna påklädd på sin säng och hvilat.

Lars Nilsson beklagade sig ej. Han fördubblade sina ansträngningar, unnade sig knappast hvarken sömn eller mat, och tack vare det goda anseende för redbarhet och ordentlighet han vunnit, kunde han utverka något anstånd med en del af amorteringarna. Trots alla bekymmer föll det honom inte in att knappa af på sin hjälpsamhet, utan han stod lika beredvilligt som förut till tjänst åt

dem, som sökte honom; och lika litet föll det grannarna in att under dessa kritiska förhållanden lämna honom i fred, de hade nu en gång blifvit så vana att betrakta honom som allas tjänare, att de inte tycktes komma på den tanken, att det kunde vara annorlunda. Kanske visste man heller inte, att hans ställning var så svår som den verkligen var; då han i regeln aldrig talade om sina egna bekymmer, men däremot var så villig att höra på andras, fick man måhända den tron, att han kunde reda sig.

En för hvilken dock ingenting i detta afseende var fördoldt var Sven Persson. Han hade reda på Lars Nilssons ställning och svårigheter lika bra som denne själf, ja, han kände numera nästan bättre tillståndet på grann-

nens gård än på sin egen. Hans inllesse för Lars Nilssons affärer hade blifvit så stort, att han för deras skull nära nog började försumma sina egna. Flera timmar om dagen satt han nu på sin observationspost uppe i sängkammarfönstret och blickade med sina skarpa, grå ögon öfver till Nergården, iakttog alla, som kommo och gingo, allt hvad husfolket hade för sig på gården och på ägorna, eller också gick han omkring ute i socknen, uppsnappade allt, hvad som sades om Lars Nilsson, eller inledde själf andra i samtal om honom.

— Nå, har I hört, hur det står till med Lasse i Nergården nu för tiden? kunde han fråga. Ute och tjänar springpojke som vanligt, förstås. Ja, han har ju så godt om tid och pengar, så det gör ju inget, om gården springer ifrån honom i stället.

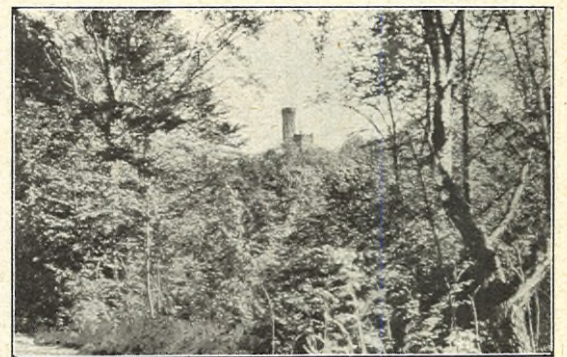
Eller också: — Nå, Lars Nilsson det är allt en slug karl det, han är så slug, så I skall se, att han kommer att lura sig själf till slut.

Och det föreföll, som om hans röst blifvit ännu mer ironisk, ännu mera spefull än förut, ja, även leendet i mungiporna tycktes ha blifvit hänfullare, det var som om hans invärtes skrattlust blifvit så stark, att han måste anstränga sig för att ej låta den bryta ut i ett gapskratt. Och under tiden visade han själf större hårdhet och skonlöshet i affärer än någonsin, afvisade brutalt alla, som i en eller annan form begärde hans tjänst eller hjälp, indref med obeveklig stränghet alla fordringar och skickade genast lagsökning på dem, som ej i rätt tid kunde fullgöra sina förbindelser.

Men på Lars Nilsson hade bekymren börjat sätta sin prägel och han tacklade synbart af, hans ansikte blef mager och infallet, och ögonen hade fått ett lidande, ja oroligt uttryck, som om han gick i ångest för någon svår olycka. Sven Persson hade börjat gissa, att det inte bara var fruktan att mista gården, som tyngde honom, utan att han hade

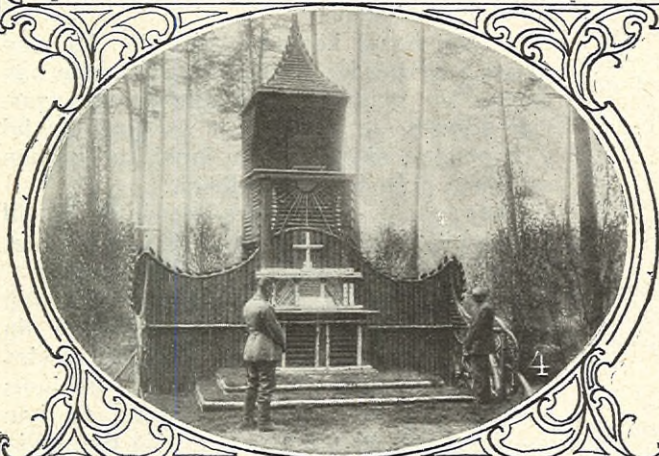
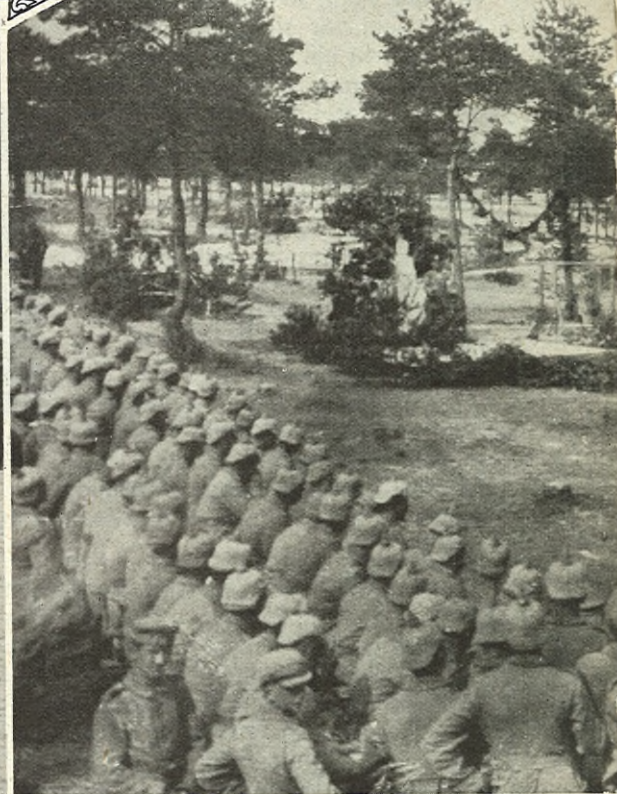
Rådhuset.

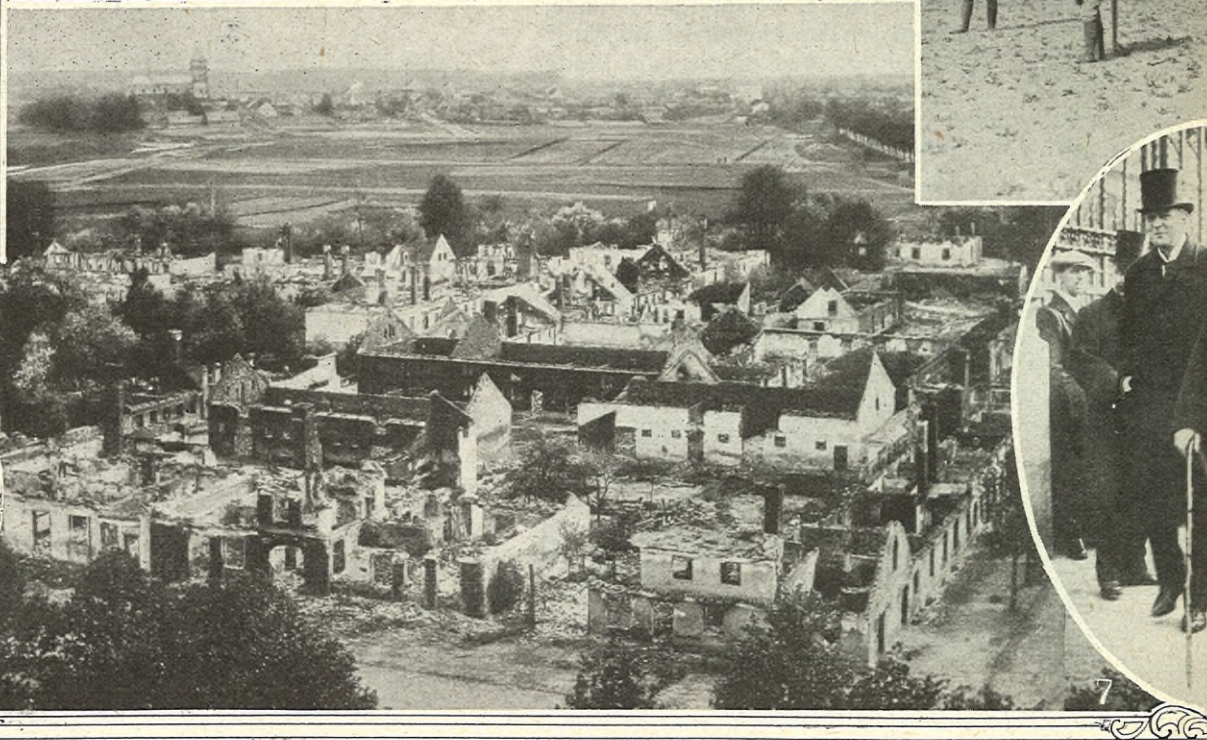
Bismarcktornet.

LJUST OCH MÖRK

Tids

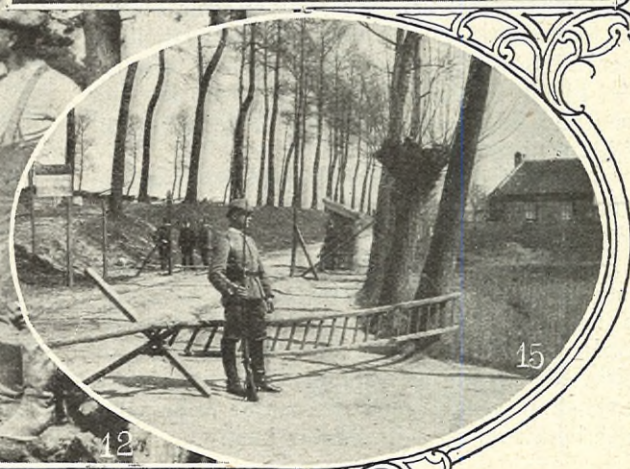
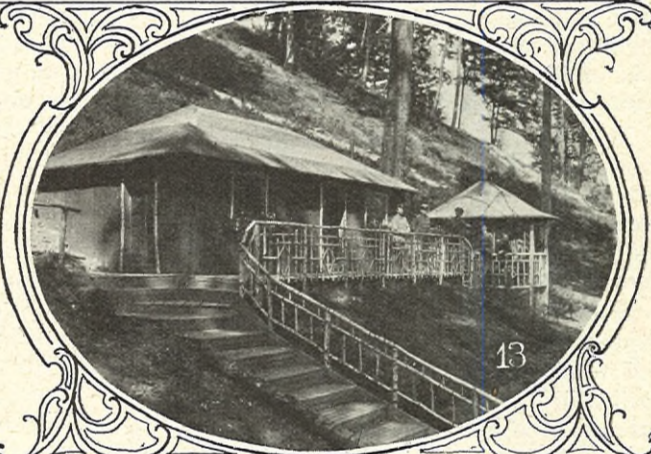
1. Söndagsstämning från ryska Polen. Polska flickor komma från kyrkan. 2. En högtidsstund bakom fronten i väster. Föredrag och sång för de tyska soldaterna med anledning af den stora tyska segern i Galizien. 3. Sårade tyska, österrikiska och ryska soldater, som efter slaget vid Lemberg äro stadda på marsch till lasarettståget. 4. Ett af tyska soldater uppbyggt protestantiskt skogskapell i Polen. 5. Den tyska industrien tages under kriget i anspråk för en mängd olika ändamål, bl. a. för tillverkning af konstgjorda lemmar åt de stympade krigarne. Vår bild visar hur läderremmarne spännes på ett konstgjordt ben. 6. Ett bad i sommarvärmen. Motiv från Polen. 7. Två städer på ryska gränsen, som ryssarne försökt behålla, men som tyskarne intagit efter häftiga strider. I bakgrunden staden Wladislawo ockuperad af tyskarne utan att de förstört

FRÅN VÄRLDSKRIGET

den. I förgrunden staden Schirwind, som ryssarne före utrymmandet totalt demolerat. En illustration till tyskarnes mycket omtalade "barbariska" krigföring. 8. Kejsar Wilhelm och general Mackensen på sydvästra krigsskådeplatsen. 9. Grupp af ungturkiska officerare framför sitt kvarter vid Dardanellerna. 10. Ett försök att med slagruta finna vatten på östra krigsskådeplatsen. 11. Den engelska ammunitionsmministern Lloyd-Georg X. 12. Tyska pionärer uppföra nya ställningar i Argonnenskogen. 13. En idyllisk tysk officersbostad i en skogsterräng i St. Mihiel. 14. Ett fiskafänge i en belgisk kanal vid Ypern. 15. Spärrad landsväg vid Ypern. 1, 3, 6, 8, 10, 11. Gebr. Hæckel. 2, 9, 12, 13 14, 15. Leipziger Presse Büro. 4, 5. Berliner Ill. Gesellschaft. 7. Presse Photo Syndikat.

ännu någon anledning till oro, men det dröjde ganska länge, innan han kunde leta ut, hvori denna anledning bestod. Hur han gick och snokade i granngården, hur han gick omkring i bygden och utfrågade de andra bönderna, ville det ej lyckas honom att få någon klarhet i saken, och detta började till sist irritera honom så, att också han sof dåligt om nätterna och höll på att förlora matlusten.

Slutligen efter flera månaders ansträngningar kom han dock hemligheten på spåren. Det var en dag på vintern, då han gått öfver till Nergården i ett föregifvet ärende att lämna igen en lånad yxa. Vid hans inträde i köket fanns ingen inne, hvarför han steg in i hvardagskammaren, men äfven här var tomt, och han ämnade just vända igen, då ljudet af röster från den innanför liggande sängkammaren kom honom att stanna och lyssna. Det var en kvinna, som klagade och snyftade, och Sven Persson uppfattade några afbrutna meningar:

— Jag är så rädd — Lars, du får inte låta dem ta gården ifrån oss — Lars, jag är så rädd — barnen blir utan mat, de svälter ihjäl — Lars, hör du, du får inte låta dem ta gården ifrån oss.

Och sedan hördes Lars Nilssons röst, lugnande, tröstande, som om han talat till ett sjukt barn:

— Var inte orolig, Elin lilla, det skall nog gå bra. Doktorn säger, att det är, för du oroar dig så mycket, som du blifvit sjuk, det har slagit sig på nerverna; om du bara låter bli att ängslas så svårt och försöker hålla dig uppe, skall vi nog söka hålla kvar gården, och om vi också skulle mista den, så behöfver vi ju inte svälta för det, det blir väl alltid någon råd för mig att få en plats igen, som jag hade, innan jag köpte gården.

Men hustrun ville inte låta sig lugnas, utan började på nytt med sina hjärtskärande snyftningar och sin klagan, och återigen var det fruktan, att barnen skulle få svälta, om gården gick ifrån dem, som utgjorde orsaken till hennes jämmer.

Sven Persson hade med sådant intresse lyssnat till samtaleet därinne, att han glömde all försiktighet, och då sängkammardörren helt plötsligt öppnades och Lars Nilsson utträdde, stod han kvar midt på golfvet i lyssnande ställning och med yxan i handen. Men han lät sig dock inte bekomma, utan sade i sin vanliga spefulla ton:

— Jag hörde din röst därinne, och därför stannade jag för att lämna igen den här yxan, som jag lånade i förra veckan.

— Ja, jag talade med Elin, hon är nedstämd till humöret af sjukdomen, sade Lars Nilsson sorgset.

Sven Persson blinkade med ögonlocken, då han mötte den smärtsamma blicken i Lars Nilssons ögon, och det såg nästan ut, som om skrattlusten blifvit honom öfvermåktigt, men han sade blott:

— Jaså, hon är nedstämd till humöret... Jaha, jag tänkte passa på, medan jag är här och höra efter, om du i morgon, när du far till kvarnen efter mjöl, ville göra en afstickare ner till bruket och hämta mina nya spadar; det blir ju förstås en halfmils omväg för dig, men du är ju alltid så snar och villig att hjälpa, när en ber dig.

— Jovisst, det skall jag gärna göra, svarade Lars Nilsson villigt, det är ju som sagt inte lång omväg — det är ju bara en halfmil.

— Jaha, det är ju som sagt bara en halfmil, upprepade Sven Persson, och ånyo betraktade han Lars Nilssons magra, bedröfvade ansikte och såg ut, som om han ansträngde sig till det yttersta för att inte brista i kraft. Ja, adjö med dig, du är ju så villig och hjälpsam du — hälsa din hustru.

Och hela vägen hem gick Sven Persson och blinkade och såg ut, som om han fått höra något utomordentligt roligt. — Jaså det var för den skull Lars Nilsson gått och sett så innerligt jämmerlig ut en längre tid, hans hustru var sjuk i nerverna och höll på att tappa vettet, efter hvad det kunde tyckas, af rädsla, att de skulle mista gården och få svälta ihjäl. Se, de är ju så ömtåliga en del kvinnor, se, efter barnsångar... Jaha, och Lars Nilsson, det var ju en så villig och hjälpsam man.

Då han kom upp på sin kammare, riglade han dörren och gick fram till ett gammalt kassaskåp, en urmodig och klumpig pjäs, som han kommit öfver en gång på en auktion, efter en afliden länsman, öppnade det med en tung, rostlig nyckel, som han bar hängande i ett snöre innanför västen, och plockade ur dess inre fram först en hel mängd sedelbuntar och därefter en låda med silfvermynt, omsorgsfullt inlagda i rullar. Alla dessa pengar ställde han fram på bordet vid fönstret, och med ögonen lysande af girigt välbehag radade han upp bunt bredvid bunt, rulle vid rulle, och som hvarje såväl bunt som rulle var försedd med påskrift om innehållets storlek, hade han snart konstaterat, att summan var precis så stor, som den skulle vara: 10,000 kronor jämnt. Detta var hans hittills hoppsamlade kapital utom den skuldfria gården, och som han ännu trodde sig ha åtskilliga år kvar att lefva, hoppades han att kunna få ihop en ganska nätt liten förmögenhet före sin död.

— Det är ju inte så svårt att komma sig upp här i lifvet, bara en har förstånd att ta det på rätta sättet, tänkte han belåtet, medan han åter samlade ihop pengarna och lade ner dem i sina fack. Men se det är på det det hänger, litet förstånd får en allt lof att ha och ta det på rätta sättet.

Då han stängt kassaskåpet och gick fram till fönstret, fick han se Lars Nilsson, som med bedröfvad hållning kom ut från sin byggnad, och i det hans ansikte förvreds af en grimas, tänkte han: — Ja se, han är ju snar och villig till att hjälpa han...

Men hvad var det för en tjock patron, som kom därborfa på vägen åkande i en trilla? Länsman själf, så sant — var det inte länsman i full uniform och med fjärdingskarlen i sällskap. Och nu svänger de af till Nergården. Nå, det här var intressant, det fick man lof att ta reda på, hvad som stod på... Se där, nu kör de in på gården, och Lars Nilsson kommer själf ut och tar emot — nu går de in i byggnaden. Det måste allt gälla allvarliga saker det där, han såg så bekymrad ut, den käre Lars Nilsson.

Sven Perssons nyfikenhet var så stark, att han ej längre kunde hålla sig stilla på sitt rum, utan måste gå ner på gården, där han låtsades syna sin gärdesgård, medan han i själfva verket hela tiden sneglade bort mot Lars Nilssons byggnad.

Ändtligen efter en halfimmes väntan såg han länsmannen och fjärdingsmannen komma ut, stiga upp i den väntande trillan och åka bort, och knappast hade de försvunnit bakom vägkröken, förrän han skyndade fram till Nergården och steg in i hvardagskammaren. Där satt Lars Nilsson vid bordet, blek som ett lärft och med ett uttryck af förtviflad smärta i sina drag. Vid Sven Perssons inträde lyfte han hufvudet och såg på honom med en förvirrad, nästan frånvarande blick.

Sven Persson hade stannat ett par steg innanför dörren.

(Forts.)

Vår nya giftermålsbalk.

AF

MATHILDA STAËL VON HOLSTEIN.

(Forts. o. slut.)

NLIGT DEN NYA LAGEN SKOLA makar, när de äro därom ense, kunna erhålla domstols dom på hemskillnad — i lagförslaget kallad separation, hvilket ord på grund af yrkande i Första kammaren utbytlis mot hemskillnad — d. v. s. på sammanlefnadens upphörande. För erhållande af en sådan dom erfordras förutgången obligatorisk medling, företagen af präst, häradshöfding, rättens ordförande eller därtill särskildt förordnad person. Sedan makarna efter vunnit hemskillnad lefvat åtskillda ett år, beviljar domstol skilsmässa på talan af endera maken.

Jämväl i öfriga fall, där en mera obestämd grund för skilsmässa göres gällande af den skillnadssökande maken — lagen upptager här såsom skillnadsorsak: grof försummelse af försörjningsplikt eller märkligt åsidosättande af plikter mot make och barn, missbruk af rusgifvande medel, lastbart lif, varaktig söndring mellan makarna på grund af stridighet i lynne eller tänkesätt eller af annan orsak — föreskrifver lagen, att dom på hemskillnad skall föregå definitiv skillnad. I dessa fall har dock ej fordran på medling kunnat göras obligatorisk, då däri genom det skulle ligga i den andre makens hand att förhindra hemskillnaden. Rätten till hemskillnad är dock ej i dessa fall densamma, äfven om domstolen pröfvat den åberopade skillnadsgrunden föreligga. Beviljandet af hemskillnad har i sistnämnda fall gjorts beroende af, huruvida med hänsyn till den sökande makens eget förhållande eller andra särskilda omständigheter det ändock skäligen kan fordras, att han fortsätter sammanlefnaden. Det är en grannlaga pröfning, som härigenom anförtrolis åt domstolen, och man må hoppas, att i rättstillämpningen ej må läggas en otillbörlig vikt vid skuldprincipen. Äfven om strängare kraf på ett fortsättande af sammanlefnaden bör ställas på den skyldige maken, torde uppehållandet af ett äktenskap, där på grund af domstols objektiva pröfning det befinnes föreligga en allvarlig och varaktig söndring mellan makarna, ur sedlig synpunkt vara ohållbart och däraf intet att vinna, vare sig för makarna eller barnen.

Öfriga af lagen upptagna skillnadsgrunder medgifva skilsmässa utan fortgången dom på hemskillnad. Förutom rätt till skilsmässa på grund af faktisk skillnad i sammanlefnad under minst tre år orsakad af söndring mellan makarna, egenvilligt öfvergifvande under två år och andre makens bortlovaro utan vetskap om han varit vid lif under tre år, föreligger sådan rätt på grund af vissa handlingar, innebärande en grof kränkning af den andre maken, t. ex. äktenskapsbrott, stämpling mot makes lif, grof misshandel o. s. v. Äfven makes sinnessjukdom, som varat tre år utan förhoppning om hans tillfrisknande medför rätt att vinna skilsmässa. Dessa senare bestämmelser äro i hufvudsaklig öfverensstämmelse med nu gällande. Ny är bestämmelsen om rätt att söka skillnad, om make, lidande af smittosam könssjukdom, utsätter den andre för fara att blifva smittad. Missbruk af rusgifvande medel äro, såsom förut nämnts, anledning till hemskillnad, men om synnerliga

GRUPPBILD AF VASTERÅS STIFTSMÖTE I LINDESBERG.

1. Kyrkoherde Södergren, Västanfors. 2. Docent dr G. Lizell, Uppsala. 3. Biskopinnan Lövgren. 4. Biskopen dr N. Lövgren. 5. Professor Michelet, Kristiania. 6. Kontraktsposten G. Hogner, Nyköping. 7. Kontraktsposten A. Lefrin, Rättvik. 8. Kyrkoherde N. Dofsén, Lindesberg. 9. Komminlster A. Lutteman, Köping. 10. Komminister L. Anderblad, Lindesberg. 11. Rektor C. V. Åmark, Uppsala. 12. Kyrkoherde A. Hedelin, Medåker. 13. Kyrkoherde E. Boethius, Boda. 14. Komminister Aroselius, Norberg. 15. Komminister A. Berggren, Falun. 16. Kapellpredikanten E. Nyberg, Grängesberg. 17. Kyrkoherde Rorberg, Ramsberg. 18. Kyrkoherde E. Kjersén Kumla. — Alfr. Michelson foto.

skäl finnas föranleda omedelbar upplösning af äktenskapet kan sådan beviljas.

I fråga om själfva skilsmässoförfarandet märkes, att detsamma numera är uteslutande förlagt till domstol. Konungens rätt att meddela skilsmässa har upphört.

Hemskillnad har viss likhet med den förutvarande skillnaden till säng och säte. Båda innebära ett häfvande af sammanlefnaden mellan makarna, men domen å hemskillnad innebär ett sådant häfvande på obestämd tid. En dom å hemskillnad innebär äfven samma rättsverkningar som boskillnad. Skifte af egendomen skall företagas och hvardera maken därefter förvalta hvar och en sin egendom.

Vid dom å hemskillnad skall gifvas bestämmelse angående hvilken af makarna, som skall hafva vården och förmynderskapet öfver de omyndiga barnen. Med tillfredsställelse konstaterar man, att härvidlag rätten främst skall taga hänsyn till barnens bästa.

Båda makarna skola naturligen efter förmåga deltaga i kostnaderna för barnens underhåll och de hafva äfven förpliktelse bidra till hvarandras underhåll.

Inträder skillnad i äktenskapet gälla i dessa afseenden hufvudsakligen samma bestämmelser. Dessutom kan make, som groft kränkt den andre, förpliktas utgifva skäligt skadestånd. Dock finns ifråga om makes underhållsskyldighet en nog så viktig afvikelse vid skilsmässa. Lagen stadgar nämligen att "underhållsbidrag må likväl ej tillerkännas moder, som hufvudsakligen bär skulden till skilsmässan". Denna bestämmelse är kategorisk och utesluter hvarje underhåll, om domstolen pröfvar att hufvudsaklig skuld till skillnaden bör läggas å den skillnadssökande. Om ingendera maken kan bevisligen sägas vara den, som orsakat

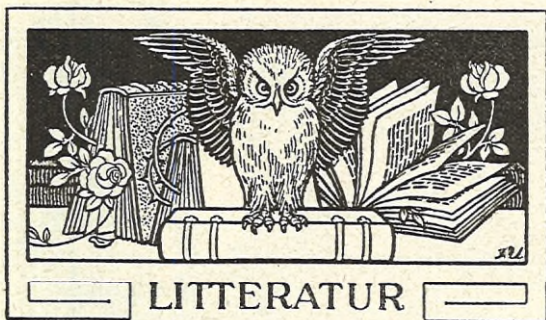
en uppkommen varaktig söndring mellan makarna, måste domstolen lägga den hufvudsakliga skulden till skilsmässan på den skillnadssökande och i så fall är denna, oafsedt de ekonomiska förhållandena, utesluten från hvarje rätt till underhåll. Detta kan särskildt för kvinnor komma att verka synnerligen hårdt och orättvist, och med rätta har från kvinnohåll framställt det önskemålet, att ifrågavarande stadgande skulle ersättas med ett mindre kategoriskt, som gifver domstolen fri pröfning.

Såsom lagberedningen anför i sin motivering är det nämligen kvinnorna, som vanligen med skäl torde komma att göra gällande anspråk på underhållsbidrag. Isynnerhet efter ett flerårigt äktenskap torde det möta stora svårigheter för en kvinna att kunna förvärfva sin utkomst och en mannens underhållsskyldighet efter förmåga är i så fall fullt motiverad. Men man måste inlägga sin allvarliga gensaga mot den del af motiveringen, där lagberedningen säger: "kanske har hennes ställning i samhället genom äktenskapet blifvit sådan, att det icke utan skäl kunde kännas förödmjukande för henne, om hon såge sig tvungen att ägna sig åt förvärfvsverksamhet." Det verkar beklämande att se sådana uttalanden i officiella aktstycken. Hafva vi verkligen ej hunnit längre, än att en kvinna värdesättes, ej efter sina egenskaper, utveckling och huru hon utför sitt arbete, detta må falla inom eller utom hemmet, utan efter egenskapen gift eller ogift. För en ogift kvinna är det numera icke nedsättande att hon ägnar sig åt verkligt arbete, betaldt eller obetaldt, tvärtom torde de sysslösa kvinnorna ej åtnjuta vidare aktning af fänkande människor. Skulle då en kvinna som varit gift bedömas på annat sätt. Förutom en fullkomligt felaktig värdesättning af kvinnan innebär detta ytt-

rande ett förakt för arbetet i och för sig, eller kanske blott för det betalda arbetet, som lyckligtvis strider mot den vanliga uppfattningen. Ordspråket säger, att arbetet adlar mannen. Vi kunna ej finna något skäl hvarför det ej också skulle i lika hög grad adla kvinnan.

Den redogörelse, som härmed lämnats för den nya lagen, afser ej att vara utfömmande, utan blott att gifva Iduns läsekrets en kort öfversikt af lagens viktigaste stadganden.

En ny äktenskapslagsstiftning! Hvilken mängd af tankar och strider ligger ej bakom uppfyllelsen af detta önskemål. Ovillkorligen gå tankarna tillbaka till 1870-talet till den gryende kvinnosaksrörelsen, då dess förkämpar samlades i Föreningen för gift kvinnas äganderätt och där framförde revolutionerande tankar på gift kvinnas rätt att råda öfver sin egendom. Och nu skulle vi stå vid målet! Visserligen innefatta de deklar af äktenskapslagsstiftningen, som nu erhållit nytt innehåll och ny form, ej de områden af familjerätten, hvari de största missförhållandena finnas, och som företrädesvis debatterats af kvinnorna. Det är ju främst "målsmanskapet" och dess dominerande ställning i fråga om makarnas inbördes ställning, deras förhållande till barnen och makarnas äganderättsliga förhållanden, som föranledt striderna, och om dessa förhållanden handlar ej den nu antagna lagen. Dock är denna lag af djupt ingripande betydelse ifråga om uppfattningen af äktenskapet, och indirekt gifver den kvinnorna, särskildt genom några detaljbestämmelser, så att säga en inblick i hvad som komma skall. Denna inblick är löftesrik, ty öfverallt där det varit fråga om mans och hustrus inbördes ställning i äktenskapet, hafva de fått en fullt likaberättigad ställning.

LITTERATUR

Prosa.

Ellen Lundberg-Nyblom: Astrid Rönne. Roman (P. A. Norstedt & Söners förlag.)

Det är ej utan en viss respekt man öppnar denna digra volym, respekt för de många djärfva tankar, poetiska lusteldar och geniala undersökningar af lifvets värden och icke värden, som borde ha godt utrymme på de många sidorna. Respekten kan man emellertid rätt snart skjuta åt sidan, utan att därför brista i aktning för bokens innehåll, som har åtskilligt af en medelgod romans ingredienser: Den innehåller i korthet detta: Astrid Rönne är en mycket vacker kvinna, som upplefver tre män — någonting ganska vanligt i nutiden med dess snabba omsättning af känslor och stämningkapital. En annan fråga blir om Astrid Rönnes passion kan räknas till de stora och djupt gripande. Hon älskar Gösta Lauréus och han älskar henne uppriktigt tillbaka, men det oakadt ingår hon äktenskap med en henne fullständigt likgiltig man — endast därför att Gösta för några arkeologiska studiers skull gör en utländsk resa och hon blir lämnad ensam för en tid. På läsaren verkar denna Astrid Rönnes frivilliga omkastning gåtfull, och författarinnans motivering med att Gösta i det ödesdigra ögonblicket "var för långt borta", att just nu, "då hon behöfde hålla fast honom med sin själs alla krafter, kände hon sig som förlamad," tillfredsställer icke. Hela denna scen, supplerad af faderns fadda lyckönsningstal och Astrids naivt jämrade bref till den bortavarande brodern öfver hvad hon gjort, är bokens svaga parti. — Efter några år går äktenskapet sönder, nu för en annan mans skull, skådespelaren Arning; Astrid blir själf skådespelerska och hon upplefver en tid af den mest berusande lycka tillsammans med sin älskare. Men Arning tröttnar en vacker dag och återförenas med sin hustru, hvarefter Astrid äntligen kommer i hamn hos den hittills undanskjutne Gösta.

Det är nedlagdt mycket och godt arbete på teckningen af hjälfinnan, och det finns skildringar af hennes känslolif, som äga både allvar och djup, sidor, där man märker att romanskrifverskan skjutes åt sidan af diktarinnan. Men hon blir aldrig stor i sin lidelse, denna Astrid Rönne, hon kompromissar med det bästa i sitt jag och banaliserar därigenom sin känsla.

Skildringen bäres af en soignerad stil med fina lyriska inslag, särskildt höst- och vårstämningarna i den gamla universitetsstaden äro gifna med målerisk styrka. De många bifigurerna äro raskt uppritade och det faller ibland en satirisk belysning öfver dem, som dröjer i minnet hos läsaren.

Maria Rieck-Müller: Doktorsgården och andra berättelser. (Åhlén & Åkerlunds förlag.)

Det gamla Norrlands städer och älfdalar utgöra en rik förrådskammare af lifsöden, mer eller mindre egendomliga, som ännu icke på länge torde bli utnyttjade af våra många norrlandsförfattare. Det redan i litteraturen införda materialet är för öfrigt ymnigt nog. En del kunde godt undvaras, ty äfven om Norrland är en lika vacker som egenartad del af det kära fosterlandet, utgör det ingen garanti för norrlandsdiktningens lödighet. Det har i tidernas längd kommit mycken trivial litteratur däruppifrån, som lefvat högt på Pelle Molins

ursprunglighet och till och med banaliserat den, ungefär som den framvefvade positivmelodien småningom försimplar en klassisk opera-aria.

Doktorsgården är också en norrlandsbok, men dess författarinna koketterar gud vare lof inte med sin provins och presenterar den inte med några stora litterära åthäfvor. Hon kommer läsaren till mötes enkelt och naturligt och berättar sina historier med en välgörande realism samt med en filltalande värme i föredraget. Hennes hjältar äro i allmänhet krafnaturer så i ondt som godt — de utföra stora dåd som "Vild-Hussen" i en "En vägbrytare" eller Eskil Eskilsson i "Färjkarlen," de framså med en barbarisk grymhet, som doktor Stålmän i "Doktorsgården" eller skänka inblickar i vildmarkslifvets mystik som Varg-Zakris och Skojar-Malin i "Skriet."

Icke alla berättelserna stå lika högt, men de flesta kunna läsas med god behållning, därför att författarinnan haft något på hjärtat, som hon velat säga, och därför att hon är sannt mänsklig i hvad hon skrifer.

Annie Åkerhielm: Sagor och fantasier. (Hugo Gebers förlag.)

Politik plägar vara ett dåligt näringsmedel för själen, och de som syssla med politiskt skriftställereri vid sidan af diktarkallet, riskera lätt att falla i onåd hos sånggudinnan. Men författarinnan till Sagor och fantasier har synbarligen sin berättarkonst fullt i sin makt, ehuru hon ej skyr den ordkonstens möda, som ligger i att forma språket till en stickert i de dagspolitiska fejderna.

Det är som om hennes stridbara natur här sökt några stunders vederkvickelse i en mera fri fantasilek, och så har denna bok med sina af historisk stämning och fin fabuleringskonst danade skildringar blifvit till. Det finns knappast någon betydelselös sida i hela volymen, men många tankeväckande, sinnrika och poetiska. Den historiska pastichen "Trädgårdsdörren", hvarmed boken börjar, gläder läsaren genom den noggranna fids-tonen, i hvilken det novellistiska elementet skickligt insmälts, och i "Porträttet i Trianon" framlägger författarinnan i visionär form något af kärnpunkten i sin egen starkt prononcerade samhällsaskådning. I hennes sagor finnes, som i alla verkligt goda sagor, en tendens, skickligt inklädd i sagans fantasirika skrud — och tendensen hvarken skrämmer eller tråkar ut läsaren. Den ger fastmer sagorna deras balans och deras såväl estetiska som etiska värde. Vidare äro de skrifna utan pjunk, ingen fadd sötma förvanskar dem, och för det böra de stora barn, för hvilka räkning de diktats, skänka författarinnan sitt fulla erkännande.

Nils Krok: Med plog och bibel. Roman (Hugo Gebers förlag.)

Det är som dramaturg Nils Krok förut framträdt för offentligheten, och särskildt genom folkskådespelet Ingeborg Holm med dess kärft realistiska tafloer ur de svenska fattighjälptagarnas gråa lif har han fäst uppmärksamhet vid sig. Den omfattande romanen Med plog och bibel är en skänksk bygdeskildring, gifven med exakta färger och hänsynslöst uppriktigt i fråga om alla de karaktäristika, som ingå i det svenska bonde- och bykrämarlynnat.

Det är dock knappast troligt att enbart provinsen Skåne skulle kunna fostra så infama, baksluga och andligt nedsödade människor, som dem grosshandlaren Johannes Åkerman har att kämpa mot i sin mer eller mindre osjälfviska sträfvan att utveckla Hultborna till bättre och dugligare människor. Deras gelikar finnas antagligen i alla landsänder. Intrycket af deras kif, afundsjuka och öfriga dålighet är emellertid nedslående och blir det ännu mera på grund af författarens brist på humor och oförmåga att ställa sig öfver sina figurer och omgjuta dem med diktens förklarande och försonande ljus. Den fotografiska noggran-

het, hvarmed scenerna äro återgifna, erkännes däremot gärna, och denna resonnanslösa verklighetston förblir också bokens såväl styrka som svaghet.

Lyrik.

Värlitteraturen medförde i sitt flöde äfven några diktsamlingar och bland dem ett par, hvars innehåll fått sin hufvudsakliga prägel af det nu rådande krigstillståndet ute i Europa. I regeln är det ju ett betecknande drag hos den svenska poesien af i dag och i går att den är sig själf nog, och att den därför icke talar med tidens tunga, utan mest med sin egen, och det blir i längden ganska enformigt för den, som skall lyssna.

E. N. Söderbergs nyutkomna diktsamling "Från anno fjorton och andra dikter" har framsprungit ur en sångarsjäl, som ej kunnat lefva i stilla kontemplation i sin diktarverkstad, utan känt ett behof att säga sitt folk några allvarliga maningsord, där det vegeoterar i världsbrandens sken och i mångt och mycket fortfarande röjer en sorglöshet, som knappast hedrar den svenska folkkaraktären. Skalden vädjar i välformade och ofta inspirerade strofer till sina landsmäns plikt-känsla, offerhåg och fosterlandskärlek, och i hans röst ligger en innerlighet, som vittnar om att han trots allt, hoppas på den svenska viljans makt att värna sitt eget, därest ödestimmen skulle slå. Som alltid hos E. N. Söderberg genomandas dikterna af en varm religiositet, tron är det hvita vingepar, som lyfter hans sång och som i den spiritualistiska dikten "Ankomsttiden" låter honom sia:

"Ty genom vedermödor, kval och domar
går tidsförloppet mot det jubelår,
då allt förnyas och Guds rike blommar
i oförvissnelig och himmelsk vår."

Den senare hälften af diktsamlingen inrymmer bl. a. några intagande jul- och nyårskväden och ett par fint formade grafsånger öfver ärkebiskop Ekman och blommornas och fåglarnas hänsofne skald A. T. Gellerstedt. Volymen har af förläggaren F. C. Askerbergs bokförlags A.-B. erhållit en det vackra och mogna innehållet värdig utstyrel.

Den andra sångaren, som världsbranden manat att sjunga, är Erik Brogren. Hans bok heter "Mandom, dikter om kriget", och den gör godt skäl för titeln. Vid en hastig granskning kunde läsaren möjligen få den uppfattningen att skalden utan vidare önskar kasta sitt land i en äfventyrlig och folkförgörande fejd. Men det är ingalunda hans mening, äfven om han ej gillar en passivitet, som tolererar hvilka som helst en stormakts öfvergrepp mot en lifen neutral stat. I detta senare fall blir han naturligtvis, som den karolinernas ättling han är, desperat och ropar: skjut! slå till!

Det går för öfrigt en karsk ton genom alla dikterna, orden sofras ej, de strömma på som en vårfloed af både klara och grumliga böljor och versen kan stundom bli väl naturlig i sin rättframma hvardagston, medan den dessemellan stiger på käcka rytmer och blir till manlig, rent klingande sång. I hvarje fall ha dessa verser skrifvits under ingifvelsens tryck och äro ett utslag af oförfalskad patriotism, något som inte minst förtjänar beaktande.

Hvad slutligen Dikter af Per Gummeson beträffar, som också dröjt sig kvar på anmälarens bord, präglas de af den indifferentism, hvarom nyss talades. Det är allsammans små nätta strofer om personliga stämningar, små hjärtasuckar och andra enkla känsloutströmningar, hvilka äro glömda fem minuter efter läsningen. Ty någon egenart kan ej hittas i dessa versstumpar, för så vidt det ej skulle vara författarens naivitet att tro, att hans lyras svagt ljudande strängar skola finna lyssnare.

E. H.—N.

Iduns ärade halfårsprenumeranter

erinras vördsamt om vikten af att i god tid förnya prenumerationen, så att afbrott i tidningens regelbundna expediering må undvikas.

Iduns värdefulla julnummer utdelas till alla prenumeranter.

Prenumerera genast!

grädden spådes på, och såsen får koka 5 min., hvarefter den afsmakas med kryddorna; sist tillsättes 10 gr. kallt smör. Kycklingarna klyvas, uppläggas på stekta brödkrutonger, garneras med brunt potatis, salad och persilja. Serveras med grönsalad och vinbärsgele. Såsen silas och serveras i säskkal.

Grönsalad med olja (f. 6 pers.). 2 medelstora saladshufvuden, 150 gr. färsk gurka, i skifvor, 1-2 tomater, i skifvor.

Saladssås: $\frac{1}{4}$ tsk. salt, litet paprika eller hvitpeppar, $1\frac{1}{2}$ -2 msk. vinäger eller ättika, 3-4 msk. fin matolja.

Beredning. Saladshufvudena sönderplockas, stjälkarna borttagas, bladen sköljas väl, skakas i en duk, och de största bladen skäras sönder. Gurkan skalas, skäres i skifvor, tomaterna sköljas, torkas och skäras likaledes i skifvor. — Saladen tillredes strax innan den serveras — helst vid bordet. — I saladssåsen blandas kryddorna, vinägern och matoljan, saladen, gurk- och tomatskifvorna läggas och blandas försiktigt med såsen. Serveras till stekt kött. På samma sätt beredes salad af andvia, cikoria, krasse, spåda maskrosblad m. fl.

Banankompott (f. 6 pers.). 3 hg. socker, 3 dcl. vatten, $\frac{1}{2}$ vaniljstång, 9 bananer.

Beredning: Sockret och vattent kokas med vaniljen i emaljerad järngryta, till en klar, tunn lag. Bananerna skalas, klyvas, om så önskas, läggs i sockerlagen, locket pålägges, och bananerna få ligga i lagen, som bör hållas vid $+90^\circ$ tills de äro klara och mjuka men få ej koka. De uppläggas i kompottskål, lagen hopkokas, om så önskas, och överhälls. Serveras med biskvier eller mandelspan.

Köttpudding med blomkål (f. 6 pers.). 5 hg. benfritt oxkött, 50 gr. späck eller rensad njurtalg, 2 tsk. salt (10 gr.), $\frac{1}{2}$ tsk. hvitpeppar, 2 hg. bröddpanad eller 2 msk. mjöl (20 gr.), 1 ägg, 1 äggula, 2-3 dcl. grädde eller mjölk, $\frac{1}{2}$ msk. smör (10 gr.) till löken.

Till fyllning: 1 stort blomkålshufvud, 1 lit. vatten, 2 tsk. salt (10 gr.), 3 msk. smör (60 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 3-4 dcl. kålspad, salt, socker, hvitpeppar. Till formen: $\frac{1}{2}$ msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Köttet torkas med en duk, urvriden i hett vatten, och skäres i tärningar, hvarvid alla senor och hinnor noga borttagas. Späcket skrapas och skäres i bitar; användes njurtalg, hackas den fint. Köttet blandas med späcket eller njurtalgen samt kryddorna och drifves 6 ggr genom köttkvarn. Färsen stötes därefter i stenmortel tillsammans med panaden eller mjölet, tills den är jämn och smidig, hvarefter den lägges i ett fat, och det uppvispade ägget samt äggulan tillsätts under kraftig röring. Färsen röres ytterligare omkr. $\frac{3}{4}$ tim. under det grädden eller mjölen påspådes litet i sänder. Den prövas, är den för hård, tillsättes litet mera grädde, i motsatt fall en ägghvita. Om så önskas, tillsättes sist den i smöret frästa löken. — Blomkålen ansas och får ligga i ättikblandadt vatten 1 tim. Den påsättes i kokande vatten, tillsatt med saltet och får koka, tills den är mjuk, men får ej falla sönder. Blomkålshufvet delas i bitar och spadet tillvaratages. Smör och mjöl fräses 2 min., spadet påspådes, litet i sänder, och såsen får koka 5 min. Blomkålen lägges i, stufningen afsmakas med kryddorna och får kallna. En puddingform smörjes med kallt smör och beströs med stötta skorpor. Köttfärsen och stufningen läggas hvarvet i formen; första och sista hvarvet skall vara färs. Puddingen kokas i vattenbad i ugn eller ofvanpå spisen $1\frac{1}{2}$ -2 tim. Uppstjälpas, garneras med en krans af kokt blomkål och serveras med steksås eller ok med smält smör. Brysselkål kan användas i stället för blomkål. Puddingen kan äfven gräddas i elfast form i ugnen och är då färdig på omkr. 1 tim.

Sill i papper (f. 6 pers.). 4 små, salta sillar, 80 gr. smör, 2 ark hvitt skripapper.

Till stekning: 3 hg. flottyr. Beredning: Sillen får ligga i vatten 24 tim., hvarunder vatten bytes 2 gånger. Den flås, tagas ur, sköljes väl och torkas med en fiskehandduk. Hufvud och stjärt skäras bort och äfven ryggbenet, om så önskas. Pappersarken delas itu, klipplas ovala och bestrykas med smör på så stor fläck sillen upptar. Sillen lägges därpå, kanterna hopvikas tätt öfver hvarandra, hvarefter sillen lägges i en stekpanna med het flottyr och stekes omkr. 5 min. Pannan sättes därefter i varm ugn, tills papperet blåst upp som en ballong. Den serveras med kokt potatis som frukosträtt.

Makaronipudding (f. 6 pers.). 120 gr. makaroner, 2 lit. vatten, 2 tsk. salt (10 gr.), 50 gr. smör, 3 ägg, 1 tsk. soja, 2 tsk. finhackad persilja, salt, närsalt.

D. B. C.

Flytande Putskräm för metaller.
Profva den och Ni använder aldrig någon annan. Fås öfverallt.
Fabrikanter: Dorch, Bäcksin & C:os A.-B. GÖTEBORG.

Den ömtåligaste mage fördrager med lätthet och tillgodogör sig Apoteket Vasens svenska järnpreparat "Ferrol". Därför verksamast vid blodbrist och allmän svaghet. På alla apotek till 2 kr. fl.

OXYGENOL SALVA

Med vätesuperoxid

Förnämsta vita stångvål är **Äkta Balsamiska Barnängens Aseptintvål**. OBS. Björnsteppeln!

CLOETTAS GULD-CACAO

i vidstående förpackning säljes öfverallt
1 HEKTO 45 ÖRE

Ni kan spara

vid tillredandet af Puddingar, Bakverk etc. utan att kvaliteten försämrans, om Ni använder färre ägg och i stället

MAIZENA

Rättorna tillagas mycket billigare, bli dock lika närande med samma utsökta välsmak.

Våra Maizenarecept tillsändes Eder gratis och franco om Ni insänder ett brefkort med påtecknad namn och adress till Corn Products Co., Af. K., Holmens Kanal 9, Köpenhamn.

Världsberömda. **SINGER C:O** SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filialer på alla större platser.

Ansjovis i Ostronsås
Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

Skönhet och fågning

har oftast en större makt än rikedom, säger Aristoteles.
Vid ständigt bruk gifver den väl-doftande Yvytvålen en frisk och froich anletshy, framkallar ett lätt rosenskimmer i den hvita skära huden och gör densamma elastisk, mjuk, klar och ungdomlig.
Använd därför dagligen Yvytvål. Säljes för 50 öre pr st. i hvarje väl-sorterad affär från Ystad till Haparanda.

Österlin & Ulrikssons Tekn. Fabrik.
— Nordisk Familjebok, —
Världshistoria, Strindbergs Skrifter m. m. till 5 å 10 kr. pr månad. NORDISKA BOKAGENTUREN, Stockholm I.

Försök
Stekt gröt
af **SVALÖFS**
snabbkokande
KORNFLINGOR

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 11-17 JULI 1915.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; kalftunga med majonnäs och stekt potatis; mjölk; kaffe eller te med skorpor utan jäst. Middag: Kott kött med smör och ägg; stekta kycklingar i gryta med grönsalad i olja samt vinbärsgele; banankompott med makroner.

MÅNDAG: Frukost: Smörgåsbord; fiskstufning i snäckor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttpudding med blomkål och potatis; rabarberkompott med grädde.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; sill i papper med färsk potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Makaronipudding med färska morötter och stekt potatis; filbunke med jordgubbar.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregryngröt med mjölk; ägg; grafvad strömming; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med spenat; krusbärskräm med mjölk.

TORSDAG: Frukost: Smörgåsbord; biff à la Backman med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Färsoppa; plättar med sylt.

Vet Ni att
Gahnelit
är ett utomordentligt
godt munvatten?
Försök eljest!

FREDAG: Frukost: Smörgåsbord; stekt färsk strömming med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Surstek med gurksalad och lingonsylt; katrinplommonkompott med grädde.
LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; fattiga riddare med sylt; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kott sik med kaprissås och potatis; mondaminkräm med mjölk.

RECEPT:
Stekta kycklingar i gryta (f. 6 pers.). 3 kycklingar på omkr. $\frac{1}{2}$ kg. st., 1 knippa persilja, 3 msk. smör (60 gr.), $\frac{1}{2}$ msk. salt (8 gr.). Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.).
Sås: 2 msk. mjöl (20 gr.), 4 dcl. tjock grädde, salt (socker), hvitpeppar.

Beredning: Kycklingarna plockas, svedas, urtagas, sköljas väl och torkas. Persiljan rensas, sköljes, inklappas i en duk, hackas fint och inarbetas i smöret. Kycklingarna fyllas med persiljesmöret, hopsys, gnidas med saltet och uppsätts. Smöret brynes i en järnkastrull, fåglarna läggs i tillika med kräset (halsar, lefvar och hjärtan) och brynas väl på alla sidor öfver sakta eld, hvarefter de få steka med bröstet upp med tätt lock, tills de äro möra, eller omkr. $\frac{1}{2}$ tim. Under tiden öfverökas de ofta med smöret i kastrullen. Fåglarna läggs i ett djupt fat och täckas öfver, så att de ej kallna. Kräset tages upp, och mjölet fräses 2 min. med smöret i kastrullen.

SIDENHUSET

Stockholm.
Regeringsg. 32.
Detalj & Engros.

Damernas parad.

Är Skandinaviens största firma för **Sidenvaror, Sammet, Spetsar, Band, Ylle- och Bomullstyger,**

Damunderkläder, finare Tricotage, Handskar.

P. D-Korsetter, Damkonfektion, alla slag.

Landets största detalj-Damskrädderi.

Lyxbeställningsafd. 2 fr. upp. Populärafd. 1 fr.

Profver & kostnadsförslag franco.

Priserna erkändt lägre än i utlandets Sidenhus.

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage
 o. **Pedagogisk Gymnastik,**
 medför enl. kongl. maj:ts medgifvande
 samma komp. o. rättigheter som en
 kurs vid Gymn. Central-Institutet.
 Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
 Prospekt på begäran gen. D:r J. Ar-
 vedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
 afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga
 elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
 Ny kurs börjar den 14 sept.
 Prospekt gen. **kapten J. Thulin, LUND.**

Göteborgs Gymnastiska Institutet,
 längsta och fullständigaste
 specialkurs i
Sjukgymnastik och Massage,
 — *Begär utförligt prospekt.* —
 Nästa årskurs börjar den 15 September.

Vid Professor Unmans Institut
 börjar d. 1 okt. ny (ettårig) kurs i
Massage och sjukgymnastik.
 Begär prospekt!
 Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Doktor Bjerkes Ögonklinik
LINKÖPING.

Mélanogéne,
 Dacquemare — färgar hår, skägg och
 ögonbryn — håller färgen i månader.
 Pris kr. 5.— + porto. Försändes disk.
Franska Parfymmagasinet,
 Hoflev., 21 Drottninggatan 21, Sthlm.

FRÄKENPOMADA
 görlyn skär och hvit.
 3 o. 2 kr. + porto.
HÅRFÄRG
 4,50 o. 2,50 + porto.
 Återställer hårets färg.
 Parfymaffären Drottninggatan 58, Stockholm.

Crème de Cholepalmine,
 utmärkt antiseptiskt
 hudmedel,
 säljes i tuber à 40
 öre hos *Herrar*
Speceri-, Färg- och
Parfymhandlande
 m. fl. samt à
 Apoteken.

Turkiska badet,
 i Malmtorgsbadet är öppet hvarje tors-
 dag för damer. Yppersta medel
 för bibehållandet af smärt figur och
 fin hy. Badet är angenämast, om
 man är flera i sällskap. Pris kr. 1:50.

OATINE
 är ren hafreextrakt.
 För dålig mage ordi-
 nerar hafregrot; för
 dålig hy *Oatine*
 hafrecreme, som re-
 nar porerna, aflägs-
 nar fräcknar och fin-
 nar samt gifver hu-
 den ett ungdomligt friskt utseende.
 Akta *Oatine-Creme* i hvit burk med
 grönt lock: pris 1:50; 4-dubbel inneh.:
 3.—. *Oatine-Snow* 1:50. Finnas öfverallt
 samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11,
 Birgerjarlsq. 16 o. Drottningg. 68, Sthlm.

LAGLIGEN SKYDDAD
Skin Food
 FOR WRINKLES
 POUF, ST. P. & CO.

Damer! Vårda Eder hud!
 Genom att hvarje afton massera hän-
 der och ansikte med *Skin-Food* erhäl-
 ler Ni en frisk och ungdomlig hy.
 Finnes hos samtliga parfym- och
 droggaffärer

Under
Juni, Juli och Augusti
 är
Iduns Expedition
 öppen
Lördagar kl. 9—3. Öfriga hvardagar 9—4.

Effkullens Husmodersskola börjar sin 9de kurs den 20 Sept. Under-
 visning i finare och enklare matlagning, bakning, syltning, saftning, konservering
 uppläggningar och garneringar, dukning, servering m. m. Grundlig undervisning
 gänant hemlif. Prospekt mot dubbel porto. Adress Jemshögby.

Husmoderskursen vid Praktiska Hushållsskolan i Lund
 börjar ny kurs den 20 aug. 1915. Inträdesfordringar äro att hafva genomgått minst
 6 klasser i läroverk eller äga motsvarande utbildning. Undervisn. meddelas i
 enklare o. finare matlagning, bakn., konservering, födoämnes- o. hälsolära m. m.
 Prospekt och upplysningar lämnas af skolans föreståndarinnor, adr. Lund.

Båstads Helpension för flickor.
 Fullständig 8-klassigt läroverk. Hötsterminen börjar den 6 sept. 1915. Pro-
 spekt med ref. på begäran.
Bertha Jönsson.

Utbildning av lärarinnor för Kindergarten
 och småskola i Uppsala Enskilda Läroverks seminarieklass. Redogörelse och
 särskilt prospekt erhållas genom läroverkets vaktmästare.
Josef Liljeblad (postadress Uppsala). **Carola Eneroth** (postadress Uppsala).

**Privata Högre Lärarinne-
 seminarium i Stockholm,**
Riddaregatan 23.

En lägre, tvåårig kurs, medförande lägre kompetens; en högre kurs afsedd
 för fackutbildning, medförande högre kompetens. Inträdesexamen (i vissa äm-
 nen) tages sin början den 30 augusti. Ett mindre antal extra elever i ett eller
 flera ämnen (exempelvis hälsolära, språk, matematik) kunna mottagas. Upplys-
 ningar lämnas af läroverkets föreståndarinnor, fröken Sofi Andersson.
 Sommaradress: Ölsboda, Degerfors.
STYRELSEN.

Skogsbo Hushållsskola, Leksand,
 börjar den 15 sept. 1915 sitt 12:te arbetsår för 8 unga flickor, som slutat skolan.
 Kursen omfattar: enklare och finare matlagning, äfven vegetarisk, handarbete
 och väfning samt födoämneslära, bokhålleri och främmande språk. Pris 800
 kr. Närmare upplysningar och referenser lämnas.
Gertrud Walin, Lindåker, Leksboda (Dalarna). **Signe Philip.**

A.-B. Sankta
Birgitta-Skolan
Regeringsgatan 19—21,
R. T. 14 108. STOCKHOLM. A. T. 5190.

Undervisning i Klädsömnad, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi,
 Knypling, Spetsöm, och Filet ancien, monteringar m. m.
 Föreläsningar: Comtesse G. o. Fröken Elisabeth Thorman. OBS! Samma
 lärarinnor som föregående år. Anmälningar till höstterminen som börjar
 1 Sept. göres under Juli och Aug. skriftligen. Prospekt på begäran.
Emmy Kylander,
 Elev av Worth o. Bernhard, Paris.

Maltestorps Helpension för flickor
 börjar sitt 11:te läsår den 7 sept. 1915.
Elementarskola. Fortsättningskurser.
 Franska och engelska talspråk. Infödda utländska lärarinnor.
 Prospekt på begäran.
 Fröken E. Dyrsen, adr.: Maltestorp, Särö.

Utmärkta organ
 för annonsering i landsorten
 äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.
Borås: Borås Tidning.
Engelholm: Engelholms Tidning.
Gefle: Gefle-Posten.
Halmstad: Hallandsposten.
Helsingborg: Helsingborgs Dagblad.
Hernösand: Hernösands-Posten.
Hudiksvall: Hudiksvallsposten.
Jönköping: Smålands Allehanda.
Kalmar: Barometern.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.
Karlstad: Nya Wermlands-Tidningen.
Landskrona: Landskrona-Posten.
Linköping: Östgöta Correspondenten.
Lund: Lunds Dagblad.

Lysekil: Lysekils-Posten.
Malmö: Skånska Aftonbladet.
Norrköping: Östergötlands Dagblad.
Norrteleje: Norrtelje Tidning.
Sköfde: Skaraborgs Läns Annonblad.
Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Söderhamn: Helsingen.
Södertelje: Södertelje-Södertörns-Posten.
Uppsala: Uppsala.
Västervik: Västerviks Veckoblad.
Västerås: Westmanlands Allehanda.
Växiö: Smålandspesten.
Visby: Gotlänningen.
Örebro: Örebro Dagblad.
Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Katrinelunds sjukhem
 emottager nerv- och sinnessjuka kvinnliga patienter. Förfrågningar besvaras af
 Fröken **Caroline Lennwall,** adr. **Katrinelund,** Sallerupsvägen, Malmö, Rt. 915.

Strängnäs Hushållsskola.
 Husmoderskurs 18 augusti—15 december. Grundlig och praktisk under-
 visning. Prospekt och ref. genom Fru M. Braune, adr. före 18 juli Värmlands
 Eda, Charlottenberg.

Göteborgs Nya Husmodersskola
 S. Allégatan 2 A, Rt. 106 24.
 Husmoderskurs på 1 termin. — Längre och kortare kurs i matl., bakn.,
 konserv., linnesömn. m. m. — Obs! Äfven kurser för fruar. Prosp. på begäran.
Elvira Friberg. **Hildegard Friberg.**

Nya Hushållsskolan,
Västra Trädgårdsgatan 19, Stockholm,

hvilken år 1881 grundades af Fröken Hedda Cronius, fortsätter sin verksamhet
 i samma anda och efter samma plan som under alla föregående år. Skolan
 afser att meddela **bildade** flickor undervisning och öfning i enklare och finare
 matlagning, bakning, syltning och inläggning af grönsaker, finstrykning samt
 öfriga inom ett hushåll förekommande göromål, för att sålunda sätta dem
 i stånd att på ett praktiskt sätt **förestå** egna eller andras hem. Äfven med-
 delas en kortare kurs i Födoämneslära och Hälsovårdslära.
 Skolan har varit besökt af tre tusen åttiottva (3,082) elever. Hvarje kurs
 omfattar 4 eller 4½ månader. Elever mottagas äfven på kortare tid.
 Ny kurs börjar den 2 nästkommande augusti. Prospekt och vidare upplys-
 ningar meddelas af

Fröken Berta Erlandsson,
 19 Västra Trädgårdsgatan 19, Stockholm.

Gäfle Nya Husmodersskola
 Drottninggatan 16. Tel. 1322. Höt-
 kursen börjar den 20 aug. 1915. Prak-
 tisk och teoretisk underv. af exam.
 lärarinnor. Prospekt o. vid. upplysn.
ESTER EGELIN.

Privat bokbinderi.
 Arbetet utföres väl och billigt.
 Br. 4586. M-Samuelsg. 41, Johansson

Måla porslin i hemmen
 knappar, broscher, nålar m. m. Det
 är så enkelt äfven med de minsta
 anlag. Onödigt med en dyr kurs; jag
 lämnar skriftligen de nödiga upplysn.
 om materialier och tillvägagångssätt
 för endast 5 kr. Svar märkt »Strå
 till stacken», Iduns exp. f. v. b.

Göteborgs Handelsskola
Vasagatan 45 B, Göteborg.
 Genom att välja handelsbanan har ungdome-
 nen stora utsikter till god utkomst.
Tidsbesparande kurser äro anordnade för
 alla kunskapsgrader, från folkskolan till
 studentexamen.
Termiskurser. Bankkurs. Årskurs.
 Undervisning äfven i ryska språket: Skick-
 liga lärare. Utmärkta resultat.
Skolans platsförmiddling är kostnadsfri och
 har stort förtroende.
Begär prospekt, som sändes omgående.
Höstterminen börjar den 20 augusti.
KARL O. LINDBERG,
 föreståndare.

VINOLIA
 Tvålar, Parfym och
 Toalett-Artiklar

"IDEAL"
 bäddbordet är det enda lämpliga
 bord för läsande och skrifvande,
 ätande och drickande i bädden. Bord-
 skivan kan höjas och sänkas samt
 inställas i olika lutningar. Bordet kan
 äfven begagnas som notställ, målar-
 staffli, sy- och spelbord, läs- och
 skrifbord etc. Bör finnas i hvarje
 hem. Prislista gratis.
Amerikanska Nyhetsimporten, Stehag.

Ferrin
 Fås på apoteken
Bästa järnmedel
 Utmärkt styrkande.
 Apoteket Lejonet, Malmö.

Om
 hvarje svensk
 husmoder
 använde
"Snabbkokaren"
 skulle millioner kunna sparas i bränn-
 sleätgång. Eldas med affall från ved-
 boden etc. Kokning på några minuter.
 Prospekt och intyg sändas gratis och
 franco. Öfver 30,000 st. sålda i Sve-
 rige. **Pris 30 st. 8 kr. fraktfritt**
mot efterkräf.
C.V. Rundström & Co., Järnaffär, Norrköping.

SKÅNSKA HANDELSBANKEN.
Fonder 21,200,000 kronor.
 Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9
 Filialer: { Södermalmstorg 3.
 Sturegatan 32.
 Deposition } 4 1/2 %
 Kapitalräkning } 4 1/2 %
 Sparkasseraäknig 4 %
 Fondafdelning. Kassaack

Idun utgifves denna vecka
i A och B.